

Utgiftsområde 19

Regional utveckling

Utgiftsområde 19 – Regional utveckling

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Regional utveckling	5
2.1	Utgiftsområdets omfattning.....	5
2.2	Utgiftsutveckling.....	6
2.3	Skatteutgifter	7
2.4	Mål för utgiftsområdet.....	7
2.5	Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder	8
2.6	Resultatredovisning	10
2.6.1	Redovisning av indikatorer för den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner.....	11
2.6.2	Sektorssamordning och flernivåsamverkan är betydelsefullt för det regionala utvecklingsarbetet	15
2.6.3	Stöd till kommersiell service i gles- och landsbygder	17
2.6.4	Selektiva regionala företagsstöd för kapitalförsörjning	19
2.6.5	Regionalt transportbidrag.....	23
2.6.6	EU:s regionalfondsprogram perioden 2014–2020	25
2.7	Regeringens bedömning av måluppfyllelsen	31
2.8	Politikens inriktning	36
2.8.1	En politik för hållbar regional utveckling i hela landet	36
2.8.2	EU:s sammanhållningspolitik	37
2.8.3	Andra mål som den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå	38
2.9	Budgetförslag.....	38
2.9.1	1:1 Regionala utvecklingsåtgärder.....	38
2.9.2	1:2 Transportbidrag.....	40
2.9.3	1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020.....	41
2.9.4	1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	43

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

1. Riksdagen anvisar anslagen för budgetåret 2022 inom utgiftsområde 19 Regional utveckling enligt tabell 1.1.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2022 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom de tidsperioder som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag		
1:1	Regionala utvecklingsåtgärder	2 560 937
1:2	Transportbidrag	430 864
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 600 000
1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	650 000
Summa		5 241 801

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:1	Regionala utvecklingsåtgärder	2023–2028
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	2023
1:4	Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027	2023–2030
Summa		6 800 000

2 Regional utveckling

2.1 Utgiftsområdets omfattning

Utgiftsområde 19 Regional utveckling omfattar insatser i form av projektverksamhet, regionala företagsstöd och stöd till kommersiell service samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning.

Statliga myndigheter och andra statliga aktörer som har verksamheter av särskild betydelse för möjligheterna att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål anges i tabell 2.1.

Tabell 2.1 Statliga myndigheter och andra statliga aktörer som har verksamheter av särskild betydelse för möjligheterna att uppnå den regionala utvecklingspolitikens mål

Almi Företagspartner AB	Riksarkivet
Arbetsförmedlingen	RISE Research Institutes of Sweden AB
Boverket	Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige
Delegationen mot segregation	Sametinget
Ekonomistyrningsverket	Sjöfartsverket
Folkhälsomyndigheten	Skogsstyrelsen
Försäkringskassan	Statens energimyndighet
Havs- och vattenmyndigheten	Statens jordbruksverk
Jämställdhetsmyndigheten	Statens kulturråd
Livsmedelsverket	Statens skolverk
Luffartsverket	Statistiska centralbyrån
Länsstyrelserna	Stiftelsen Svenska Filminstitutet
Myndigheten för digital förvaltning	Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden)
Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser	Sveriges geologiska undersökning
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor	Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut
Myndigheten för yrkeshögskolan	Tillväxtverket
Naturvårdsverket	Trafikanalys
Patent- och registreringsverket	Trafikverket
Pensionsmyndigheten	Transportstyrelsen
Polismyndigheten	Universitet och högskolor
Post- och telestyrelsen	Universitetskanslersämbetet
Riksantikvarieämbetet	Verket för innovationssystem

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.2 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	Utfall 2020	Budget 2021 ¹	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024
1:1 Regionala utvecklingsåtgärder	1 587	1 809	1 639	2 561	2 301	2 226
1:2 Transportbidrag	430	426	425	431	401	401
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	1 166	1 819	1 289	1 600	1 552	
1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027		150	0	650	1 110	1 295
Totalt för utgiftsområde 19 Regional utveckling	3 184	4 203	3 353	5 242	5 364	3 922

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för 2020 inom utgiftsområdet blev ca 489 miljoner kronor lägre än anvisade medel. Det beror främst på att utbetalningstakten inom regionalfundsprogrammen blev lägre än beräknat.

Prognosen för 2021 är att utgifterna inom utgiftsområdet blir ca 850 miljoner kronor lägre än anvisat.

Tabell 2.3 Förändringar av utgiftsramen 2022–2024 för utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	4 173	4 173	4 173
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	1 067	1 588	546
<i>varav BP22</i>	<i>506</i>	<i>1 223</i>	<i>800</i>
Överföring till/från andra utgiftsområden	1	3	14
Övrigt		-400	-812
Ny utgiftsram	5 242	5 364	3 922

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Av tabell 2.4 framgår utgiftsområdets föreslagna anslagsram för 2022 fördelad på transfereringar, verksamhetsutgifter och investeringar.

Tabell 2.4 Utgiftsram 2022 realekonomiskt fördelad för utgiftsområde 19 Regional utveckling

Miljoner kronor	
	2022
Transfereringar ¹	4 399
Verksamhetsutgifter ²	767
Investeringar ³	75
Summa utgiftsram	5 241

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2020 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Vid sidan av stöd till företag och hushåll på budgetens utgiftssida finns det även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter. Innebörden av en skatteutgift beskrivs i Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnittet om skattefrågor. Den samlade redovisningen finns i regeringens skrivelse Redovisning av skatteutgifter 2021 (skr. 2020/21:98). I det följande redovisas de skatteutgifter som är att hänföra till utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Tabell 2.5 Skatteutgifter

Miljoner kronor		
	2021	2022
Bidrag till regionala utvecklingsbolag	0	0
Regional nedsättning av egenavgifter	70	70
Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter	580	600
Nedsatt energiskatt på el i vissa kommuner	690	690
Skattereduktion för boende i vissa glest befolkade områden	1 350	1 350
Totalt för utgiftsområdet	2 690	2 710

2.4 Mål för utgiftsområdet

Målet för den regionala utvecklingspolitiken är utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19, bet. 2019/20:NU2, rskr. 2019/20:113). För en beskrivning av målet se budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.4).

I näringsutskottets betänkande 2020/21:NU2 framgår bl.a. att resultatredovisningen ska fokuseras på de mål som riksdagen har beslutat om. Med denna utgångspunkt efterfrågar utskottet därför att regeringen redogör för hur den ser på förhållandet mellan det mål som riksdagen har beslutat om och regeringens särskilda mål om jämställd regional utveckling. Regeringen delar näringsutskottets bedömning och anser att det inte längre är relevant att i budgetpropositionen ange ett särskilt mål för jämställd regional utveckling. Jämställdhet följs i likhet med budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1) upp med olika typer av indikatorer, se tabell 2.7, kompletterande indikatorer i avsnitt 2.6 och centrala bedömningsgrunder.

Regeringens prioriteringar för att nå målet för den regionala utvecklingspolitiken under perioden 2015–2020 var innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning samt internationellt samarbete. Prioriteringarna är tvärsektoriella och omfattar politikområden där europeiska, nationella, regionala och

lokala insatser och finansiella resurser samordnas och kompletterar varandra. Resultatredovisningen i budgetpropositionen sker främst utifrån dessa prioriteringar.

Insatser inom andra utgifts- och politikområden

I princip samtliga politikområden är av betydelse för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. En bredd av insatser är därmed viktigt, dvs. betydligt fler insatser än de som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Tvärsektoriell styrning av resurser inom många utgiftsområden samt regional hänsyn och ett territoriellt perspektiv är av betydelse för att skapa mer ändamålsenliga insatser för att nå såväl målet för den regionala utvecklingspolitiken som andra mål. Se tabell 2.6 för politikområden som var av särskild betydelse för prioriteringarna inom den regionala utvecklingspolitiken 2015–2020. En redovisning av resultat av insatser inom andra utgiftsområden och politikområden samt insatsernas regionala effekter görs inte inom ramen för utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Tabell 2.6 Politikområden som var av särskild betydelse för prioriteringarna inom den regionala utvecklingspolitiken 2015–2020

Prioriteringar 2015–2020	Områden där det framför allt fanns resurser av betydelse för prioriteringarna
Innovation och företagande	Regional utvecklingspolitik, politiken för informationssamhället, näringspolitik, forskningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, kulturpolitik, energipolitik, miljöpolitik, politik för regional samhällsorganisation, integrationspolitik, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande och jämställdhetspolitik.
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Regional utvecklingspolitik, transportpolitik, politiken för informationssamhället, politik för regional samhällsorganisation, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, bostadspolitik, hållbart samhällsbyggande, miljöpolitik, energipolitik, kulturpolitik och jämställdhetspolitik. Det kommunal-ekonomiska utjämnningssystemet för kommuner och regioner är viktigt för att en likvärdig offentlig service ska kunna erbjudas i landets olika delar.
Kompetensförsörjning	Regional utvecklingspolitik, näringspolitik, utbildningspolitik, forskningspolitik, förvaltningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, arbetsmarknadspolitik, transportpolitik, integrationspolitik och jämställdhetspolitik.
Internationellt samarbete	Regional utvecklingspolitik, näringspolitik, transportpolitik, politiken för informationssamhället, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, hållbart samhällsbyggande, miljöpolitik, energipolitik, kulturpolitik, jämställdhetspolitik, integrationspolitik, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande, utbildningspolitik, forskningspolitik och arbetsmarknadspolitik.

2.5 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

I näringsutskottets betänkande 2020/21:NU2 framgår bl.a. att regeringen bör motivera valda indikatorer och bedömningsgrunder samt beskriva orsaker till eventuella förändringar gentemot tidigare redovisningar i uppföljningen av resultatet. Enligt näringsutskottet bör det även tydligt framgå hur de valda och kompletterande indikatorerna bör tolkas. Regeringen redovisar i budgetpropositionen, där det är relevant, motiv till valda indikatorer och bedömningsgrunder, orsaker till förändringar och hur indikatorerna bör tolkas. De centrala indikatorerna och bedömningsgrunderna har inte förändrats jämfört med budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5). Vissa förändringar av kompletterande indikatorer framgår i avsnitt 6.2.

I mars 2021 överlämnade regeringen skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet (skr. 2020/21:133, bet. 2020/21:NU24, rskr. 2020/21:337) till riksdagen. Regeringen kommer att se över resultatindikatorerna med anledning av målet för politikområdet och regeringens strategi.

Regeringen avser att fortsätta utveckla resultatredovisningen i dialog med riksdagen.

För att bedöma måluppfyllelsen avseende riksdagens mål för den regionala utvecklingspolitiken finns det dels indikatorer för den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner (FA-regioner), dels indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och dess medfinansiering. Med FA-regioner avses funktionellt avgränsade arbetsmarknadsregioner med arbetspendling över kommungräns som utgångspunkt.

Av tabell 2.7 framgår centrala långsiktiga indikatorer för den övergripande utvecklingen i Sveriges FA-regioner. Kompletterande indikatorer redovisas under avsnitt 2.6.

Tabell 2.7 Centrala långsiktiga indikatorer för den övergripande utvecklingen i Sveriges FA-regioner

Prioriteringar 2015–2020	Centrala långsiktiga indikatorer
Innovation och företagande	Arbetsproduktivitet (daglönesumma per sysselsatt i privat företagssektor)
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Inflyttningsnetto per 1 000 invånare (inrikes flyttningsströmmar och boendepreferenser, uppdelat på kvinnor och män)
Kompetensförsörjning	Förvärvsintensitet 20–64 år (andel sysselsatta av befolkningen, uppdelat på kvinnor och män)
Internationellt samarbete	Finns ingen central långsiktig indikator

Källa: Tillväxtverket.

Av tabell 2.8 framgår centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och dess medfinansiering. De centrala indikatorerna som redovisas i tabellen avser förväntade eller beräknade resultat samt faktiska resultat av insatserna. För att lyfta fram de mest centrala indikatorerna reducerade regeringen i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5) de indikatorer som i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5) redovisades i tabell 2.7. Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt. De centrala indikatorerna valdes ut utifrån att de bedömdes vara mest relevanta för att beskriva resultaten av insatserna.

För en beskrivning av de centrala indikatorerna se budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/2021:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5).

För den projektverksamhet som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* har regeringen tagit fram ett nytt uppföljningssystem. Det är dock ännu för tidigt att redovisa resultat eftersom 2019 och 2020 är de första åren där uppföljningen sker enligt uppföljningssystemet och projektverksamheten oftast bedrivs genom fleråriga insatser. Det går dessutom inte att göra några längre jämförelser över tid än, vilket är viktigt i denna typ av uppföljning.

Tabell 2.8 Centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling

Indikatorområde	Centrala indikatorer
Stöd till kommersiell service finansierat av anslaget 1:1 <i>Regionala tillväxtåtgärder</i>	– Överlevnadsgrad ¹
Selektiva regionala företagsstöd finansierat av anslagen 1:1 <i>Regionala tillväxtåtgärder</i> och 1:3 <i>Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020</i> ²	– Arbetsproduktivitet ¹
Transportbidrag finansierat av anslaget 1:2 <i>Transportbidrag</i>	– Överlevnadsgrad ¹ – Arbetsproduktivitet ¹
Regionalfondsprogrammen perioden 2014–2020 finansierat av anslaget 1:3 <i>Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020</i>	– Antal nya sysselsatta ¹ – Antal företag som får stöd
Riskkapitalfondsprojekt inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen och det nationella regionalfondsprogrammet perioden 2014–2020 finansierat av anslagen 1:3 <i>Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020</i> och 1:1 <i>Regionala tillväxtåtgärder</i>	– Investerade medel ¹

¹ Indikatorn är inte könsuppdelad.

² Med selektiva regionala företagsstöd avses statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag samt statligt stöd till regionala investeringar.

Utöver indikatorer finns även bedömningsgrunder som uppföljningar och redovisningar för att bedöma måluppfyllelsen. Dessa ger dels kvantitativa mått, dels en mer kvalitativ bedömning av resultat.

Regeringens redovisning utgår från ett antal centrala bedömningsgrunder. Dessa har valts utifrån att de ger en samlad bild av resultat inom olika delar av den regionala utvecklingspolitiken som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. De centrala bedömningsgrunderna är

- Indikatorer i budgetpropositionen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling för att följa utvecklingen i landets regioner (N2021/01959)
- Statliga myndigheters medverkan i det regionala utvecklingsarbetet och i arbetet att utveckla Sveriges landsbygder (N2020/03152)
- Regionalt utvecklingsarbete under 2020 (N2021/01278)
- Uppföljning av regionala företagsstöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service, budgetåret 2020 (N2021/01288)
- Lägesrapport 2020 avseende regionalfondsprogram, inklusive territoriella samarbetsprogram, under programperioden 2014–2020 (N2021/01322).

2.6 Resultatredovisning

Den resultatredovisning som lämnas i budgetpropositionen bygger huvudsakligen på resultat som avser 2020 förutom för EU:s regionalfondsprogram perioden 2014–2020 där resultat redovisas sammantaget för insatser åren 2014–2020. Under 2020 har förutsättningarna inom många områden ändrats på ett genomgripande sätt. Den pågående pandemin har inneburit en global kris med stora konsekvenser för människors liv, hälsa och ekonomi samt för ekonomin i Sverige och internationellt. Regeringen har genomfört olika typer av insatser för att minska de negativa konsekvenserna som pandemin har medfört för en hållbar regional utveckling.

Utöver finansiering från anslagen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling finansieras insatser inom den regionala utvecklingspolitiken av statliga myndigheter inom andra utgiftsområden. Dessutom finansieras insatserna av andra aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Regionerna beslutar om användning av

medel från anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* men finansierar även med egna medel. Eftersom resultatredovisningen i budgetpropositionen även omfattar denna medfinansiering är den totala redovisningen av medel större än det som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling.

Resultatredovisningen inleds med ett avsnitt om indikatorer för att följa den övergripande utvecklingen i FA-regionerna. Därefter följer ett avsnitt om betydelsen av sektorsamordning och flernivåsamverkan. Syftet är att sätta in resultatredovisningen av anslagen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling i ett större sammanhang. Sist följer resultatredovisningen av centrala insatser som finansieras av anslag inom utgiftsområdet.

2.6.1 Redovisning av indikatorer för den övergripande utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner

Utvecklingen i olika geografiska områden i Sverige påverkas av insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling, men också av insatser inom politikområden av särskild betydelse för prioriteringarna inom den regionala utvecklingspolitiken, se tabell 2.6. Detta gör att indikatorerna har en stor bredd. De inom-regionala skillnaderna i länen är stora. För att få en meningsfull bild av utvecklingen har därför den lägre geografiska nivån FA-regioner valts.

Indikatorerna för utvecklingen i Sveriges FA-regioner är uppdelade i centrala långsiktiga indikatorer med långsiktiga delindikatorer respektive kortsiktiga indikatorer. Dessa indikatorer redovisas och definieras i tabell 2.9. De tre centrala långsiktiga indikatorerna syftar till att belysa långsiktiga strukturella förändringar fördelat på politikens prioriteringar för åren 2015–2020. Dessa indikatorer är även uppdelade i ett antal långsiktiga delindikatorer. Indikatorerna är valda utifrån att de på ett övergripande sätt visar utvecklingen i FA-regionerna kopplat till respektive prioritering.

Statistiken för de kortsiktiga indikatorerna, modellbaserad lönesumma och antal arbetssökande, tas fram snabbare och med tätare intervall än statistiken för de långsiktiga indikatorerna och avses ge en bild av aktuella regionalekonomiska förändringar.

Tabell 2.9 Indikatorer för den övergripande utvecklingen i Sveriges FA-regioner

Regionalekonomiska förändringar	Kortsiktiga indikatorer	
Regional ekonomi	– Modellbaserad lönesumma ¹	
Arbetsmarknad	– Antal arbetssökande uppdelat på kvinnor och män (inkl. personer i arbetsmarknads-politiska åtgärder)	
Prioriteringar 2015–2020	Centrala långsiktiga indikatorer	Långsiktiga delindikatorer
Innovation och företagande	Arbetsproduktivit (daglönesumma per sysselsatt i privat företagssektor) ²	<ul style="list-style-type: none"> – Jobbytare per sysselsatt inom privat företagssektor och inom FA-region (uppdelat på kvinnor och män) – Andel operativa företagsledare per sysselsatt 20–64 år (uppdelat på kvinnor och män) – Näringslivets utsläpp av växthusgaser mätt som koldioxidekvivalenter³ per inkomst (bruttoregionalprodukt)⁴
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Inflyttningsnetto per 1 000 invånare (inrikes flyttströmmar och boendepreferenser, uppdelat på kvinnor och män)	<ul style="list-style-type: none"> – Andel hushåll med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s⁵ – Genomsnittligt arbetspendlingsavstånd uttryckt som raka sträckan (dvs. fågelvägen) mellan bostadsställe och arbetsställe i kilometer (uppdelat på kvinnor och män) – Tillgänglighet till dagligvarubutik och drivmedelsstation⁶ – Tillgänglighet till grundskola⁷
Kompetensförsörjning	Förvärvsintensitet 20–64 år (andel sysselsatta av befolkningen, uppdelat på kvinnor och män)	<ul style="list-style-type: none"> – Demografisk generationsväxling som kvot mellan antalet 20–29-åringar och 55–64-åringar (uppdelat på kvinnor och män) – Genomsnittligt antal utbildningsår i befolkningen 20–64 år (uppdelat på kvinnor och män) – Matchning som kvot av vakanstalet och arbetslöshetsstalet⁸
Internationellt samarbete ⁹	-	<ul style="list-style-type: none"> – Andel sysselsatta i multinationella företag per sysselsatta inom företagssektorn totalt – Andel jobb utförda av personer bosatta i utlandet av samtliga jobb – Antal gästnätter av utländska besökare

- = Inte aktuellt.

¹ Indikatoren är inte könsuppdelad eftersom det inte finns statistik uppdelad på kvinnor och män. Indikatoren redovisas inte i denna budgetproposition eftersom indikatoren uppdateras med ny statistik halvårsvis och därmed inte fångar effekterna av den pågående pandemins hittillsvarande effekter.

² Indikatoren är inte könsuppdelad eftersom det kan leda till feltolkningar i detta sammanhang.

³ Koldioxidekvivalenter är ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika sådana gaser har olika förmåga att bidra till växthuseffekten och global uppvärmning. När man uttrycker utsläppen av en viss växthusgas i koldioxidekvivalenter anger man hur mycket koldioxid som skulle behöva släppas ut för att ge samma verkan på klimatet. Benämningen på indikatoren har ändrats sedan budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.6.1) men det är ingen ändring i sak.

⁴ och ⁵ Indikatorerna är inte könsuppdelade eftersom det inte finns statistik uppdelad på kvinnor och män.

⁵ Här ingår även it-infrastruktur i absolut närhet som medger 100 Mbit/s enligt Post- och telestyrelsens mobiltäcknings- och bredbandskartläggning.

⁶ och ⁷ Indikatorerna är inte könsuppdelade eftersom det inte är relevant. Orsaken är att det inte finns några stora skillnader i kvinnors och mäns bosättningsmönster samt att kvinnor och män bedöms ha samma behov av den service som tillgängligheten mäts till. Om statistiken skulle delas upp på kvinnor och män skulle den snarare visa skillnad i bosättning än tillgänglighet till service.

⁸ Indikatoren är inte könsuppdelad eftersom det inte finns statistik uppdelad på kvinnor och män.

⁹ Det finns ingen långsiktig huvudindikator eftersom internationellt samarbete anses vara en förutsättning för att genomföra övriga prioriteringar.

Källa: Tillväxtverket.

Utvecklingen under 2020 och 2021

Regeringen vill belysa de hittillsvarande effekterna av den pågående pandemin på den regionala utvecklingen. Detta belyses av de kortsiktiga indikatorerna modellbaserad lönesumma som uppdateras med ny statistik halvårsvis och antal arbetssökande som uppdateras kvartalsvis.

Den pågående pandemin har på ett påtagligt sätt påverkat den regionala utvecklingen under 2020 och våren 2021. Den modellbaserade lönesumman har minskat i 31 av landets 60 FA-regioner. Störst har minskningarna varit i FA-regioner med stor gränshandel och FA-regioner där näringslivet har en stark koppling till turismen. Göteborgs FA-region har haft en liten minskning av lönesumman, medan den har ökat med knappt 2 procent i såväl Malmö-Lunds som Stockholms FA-regioner, detta trots ökad arbetslöshet. Antalet arbetssökande har ökat med drygt 40 procent i Göteborgs och Stockholms FA-regioner, vilket är klart mest i landet. Stora ökningarna på 20–30 procent kan också noteras i flera FA-regioner med stor turism och gränshandel, men också för vissa regionala centrum som Falun-Borlänges, Umeås och Västerås FA-regioner. Ökningen av antalet arbetssökande har varit större för män än för kvinnor i en majoritet av FA-regionerna. Det gäller framför allt FA-regioner med hög andel industrisysselsättning.

Utvecklingen i ett längre tidsperspektiv

De långsiktiga centrala indikatorerna och de långsiktiga delindikatorerna visar utvecklingen under den senaste 10-årsperioden. Då eftersläpningen för dessa indikatorer i regel är 1–2 år är det därmed i de flesta fall utvecklingen före pandemin som belyses. Nedan redovisas utfallet för dessa indikatorer fördelat på regeringens prioriteringar 2015–2020.

Prioriteringen innovation och företagande

Den centrala långsiktiga indikatorn arbetsproduktivitet 2011–2019 avspeglar översiktligt näringslivets samlade arbetsproduktivitet och konkurrenskraft och används för att följa upp prioriteringen innovation och företagande. FA-regionerna Göteborg, Malmö-Lund och Stockholm uppvisar hög arbetsproduktivitet. Detta är FA-regioner som kan dra nytta av sin storlek och täthet, dvs. de har ett stort antal företag och människor inom sitt funktionella område. Även befolkningsmässigt mindre FA-regioner med ett specialiserat näringsliv såsom Gällivare, Kiruna och Älmhult har en hög arbetsproduktivitet. Detsamma gäller flera industridominerade FA-regioner, vilket talar för en god konkurrenskraft gentemot omvärlden. Mindre och avlägset belägna FA-regioner har ofta svårare att nå upp till samma nivå. Det kan dock konstateras att många befolkningsmässigt mindre FA-regioner hade en påtagligt positiv utveckling under perioden 2011–2019 som lett till en viss regional konvergens. Med några få undantag har denna utveckling dock inte påverkat den generella bilden av att arbetsproduktiviteten i de flesta fall ligger högre i befolkningsmässigt större FA-regioner, även i slutet av perioden 2011–2019.

För de långsiktiga delindikatorerna jobbytare per sysselsatt inom privat företagssektor och inom FA-region samt andel operativa företagsledare per sysselsatt 20–64 år hänvisas till redovisningen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5) då inga större förändringar skett. Det är sammanfattningsvis fortsatt enklare med jobbyten i storstädernas FA-regioner samt att andelen företagsledare också kan ligga högt i vissa befolkningsmässigt mindre FA-regioner.

En långsiktig delindikator inom detta område som beskriver miljödriven näringslivsutveckling är näringslivets utsläpp av växthusgaser mätt som koldioxidekvivalenter per inkomst (bruttoregionalprodukt). Den beräknas genom koldioxidekvivalenter från

bestämda utsläppssektorer inom näringslivet som motsvarar ca en tredjedel av samtliga utsläpp. För FA-regioner med tunga basnäringar såsom FA-regionerna Gotland, Nyköping-Oxelösund och Luleå kan relativt höga utsläppsintensiteter på över 50 ton per miljon kronor noteras. Betydligt lägre är utsläppen i FA-regionerna Göteborg, Malmö-Lund och Stockholm. De totala utsläppen av växthusgaser har minskat i landet och i samtliga FA-regioner förutom i Gotland, Gällivare och Kiruna där utsläppen totalt ökade mellan 2008 och 2018.

Prioriteringen attraktiva miljöer och tillgänglighet

Inflyttningsnetto per 1 000 invånare används för att följa upp prioriteringen attraktiva miljöer och tillgänglighet. Perioden 2018–2020 visade 19 FA-regioner ett positivt flytt-netto, vilket är en tydlig ökning jämfört med perioden 2008–2010, då antalet var 8 FA-regioner. Det positiva flyttnettot har minskat i såväl Göteborgs som Stockholms FA-regioner. Det högsta positiva flyttnettot återfinns i Gotlands och Nyköping-Oxelösunds FA-regioner, medan befolkningsmässigt mindre FA-regioner i mer glesbefolkade delar av landet fortsatt har störst negativt flytt-netto. Även om de generella flyttmönstren i stora drag känns igen sedan tidigare syns en svag men ändå tydlig trend där fler FA-regioner än storstäderna har en positiv inrikes nettoflyttning.

Tillgängligheten till informationsteknik mäts genom den långsiktiga delindikatorn andel hushåll med tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s. År 2019 var riksgenomsnittet 93 procent, vilket är en ökning med 2 procentenheter sedan 2018. Av de 60 FA-regionerna hade 16 FA-regioner en högre tillgänglighet till bredband än riksgenomsnittet. Befolkningsmässigt större FA-regioner har i genomsnitt bättre tillgång än FA-regioner i glesare delar av landet. I 11 FA-regioner är bredbandstäckningen under 80 procent. Täckningen är lägst i Vansbro FA-region med 58 procent samt i Kramfors och Strömsunds FA-regioner med 64 procent.

För delindikatorerna genomsnittligt arbetspendlingsavstånd mellan bostadsställe och arbetsställe, tillgänglighet till dagligvarubutik och drivmedelsstation respektive tillgänglighet till grundskola hänvisas till redovisningen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5) då inga större förändringar skett. Sammanfattningsvis är det fortsatt längre pendlingsavstånd och en klart lägre tillgänglighet till service i FA-regioner långt från större städer.

Prioriteringen kompetensförsörjning

Den centrala långsiktiga indikatorn förvärvsintensitet 20–64 år används för att få en bild av arbetsmarknadens funktionssätt och används som indikator för att följa prioriteringen kompetensförsörjning. Under perioden 2009–2019 har utvecklingen varit positiv i samtliga 60 FA-regioner. I 34 FA-regioner, varav de flesta återfinns i norra Sverige, är förvärvsintensiteten över 80 procent. År 2009 nådde ingen FA-region över 80 procent förvärvsintensitet. Det bör dock noteras att en utveckling mot en hög förvärvsintensitet även kan innebära en ökad risk för brist på arbetskraft. Skillnaderna i förvärvsintensitet mellan kvinnor och män har minskat under samma period. År 2019 låg medelvärdet i FA-regionerna på 79,4 procent för kvinnor och 81 procent för män.

Den långsiktiga delindikatorn demografisk generationsväxling som kvot mellan antalet 20–29-åringar och 55–64-åringar avser mäta regioners demografiska ersättningsbehov på grund av förväntade pensionsavgångar. År 2020 var det 12 av 60 FA-regioner som redovisade ett överskott av yngre, vilket är fler än 2010 då motsvarande antal var 10, men färre än 2018 då 20 FA-regioner hade ett överskott. De största överskotten av yngre återfinns generellt i befolkningsmässigt större FA-regioner med nära tillgång till högre utbildning såsom i FA-regionerna Linköping-Norrköping, Umeå och Växjö samt storstadsregionerna. Bland FA-regionerna med underskott av yngre finns

framför allt befolkningsmässigt mindre FA-regioner som t.ex. Arjeplog, Haparanda, Kramfors, Sollefteå och Överkalix. Men även befolkningsmässigt större FA-regioner som Gotland, Skellefteå och Sundsvall har underskott av yngre.

För delindikatorerna genomsnittligt antal utbildningsår i befolkningen 20–64 år samt matchning som kvot av vakanstalet och arbetslöshetstalet hänvisas till redovisningen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5) då inga större förändringar skett. Sammanfattningsvis är det fortsatt flest antal utbildningsår i FA-regioner med universitet eller högskolor och i regel fungerar också matchningen bättre där. Det kan noteras att kvinnor fortsatt har något fler utbildningsår än män.

Prioriteringen internationellt samarbete

Internationellt samarbete inom innovation och företagande följs bl.a. upp genom den långsiktiga delindikatorn andelen sysselsatta i multinationella företag per sysselsatta inom företagssektorn totalt. Med multinationella företag avses sådana som ägs av utländska företag. Den generella bilden 2018 är att FA-regioner med större befolkning har högre andel sysselsatta i multinationella företag än befolkningsmässigt mindre FA-regioner. Vissa mindre FA-regioner som Ludvika, Oskarshamn och Älmhult-Osby sticker dock ut med mycket höga andelar om ca 40 procent eller högre. I 41 av de 60 FA-regionerna har andelen sysselsatta i multinationella företag minskat sedan 2008. Även riksgenomsnittet visar på en minskning på 1 procentenhet.

För delindikatorerna andel jobb utförda av personer bosatta i utlandet av samtliga jobb och antal gästnätter av utländska besökare hänvisas till redovisningen i budgetpropositionen för 2020 (prop. 2019/20:1 utg.omr. 19 avsnitt 2.5) då inga större förändringar skett. Sammanfattningsvis är det fortsatt ett stort inslag av utländsk arbetskraft och utländska besökare i storstädernas FA-regioner. Vissa mindre gränsregioner ligger också högt på dessa indikatorer.

2.6.2 Sektorssamordning och flernivåsamverkan är betydelsefullt för det regionala utvecklingsarbetet

För att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken har insatser för utvecklad statlig sektorssamordning och flernivåsamverkan genomförts. Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020, statliga myndigheters medverkan i den regionala utvecklingspolitiken, regionalt utvecklingsarbete samt regionalt kompetensförsörjningsarbete är centrala delar i detta arbete.

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är en arena för dialog

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 har utgjort en mötesplats för dialog och samverkan mellan regeringen och regionerna samt Gotlands kommun och ibland även statliga myndigheter, om långsiktiga och strategiska frågor av betydelse för att nå målet för den regionala utvecklingspolitiken. Dialogen har förts både på politisk nivå och på tjänstemannanivå. Dialogen har under 2020 och våren 2021 fördjupats ytterligare och varit mer frekvent med anledning av den pågående pandemin. Ämnen som behandlats har bl.a. varit sammanhållningspolitik, en ny strategi för regional utvecklingspolitik, landsbygdspolitik, varsel och omställning, innovationer, bredband och digitalisering, transportinfrastruktur, arbetsmarknadspolitik, kompetensförsörjning, energifrågor, offentlig förvaltning samt näringspolitik.

Statliga myndigheters medverkan i den regionala utvecklingspolitiken har till viss del utvecklats

Tillväxtverket har i april 2021 redovisat statliga myndigheters medverkan i det regionala utvecklingsarbetet och i arbetet att utveckla Sveriges landsbygder till regeringen (N2020/03152). Det har delvis skett en positiv utveckling av de statliga myndigheternas medverkan, främst genom att samverkan med regionerna har utvecklats och hittat mer etablerade former inom allt fler områden. Det finns dock en stor variation i hur hög grad myndigheterna har medverkat i det regionala utvecklingsarbetet och samverkat med regionerna. Samtliga myndigheter redovisar att de fört någon form av dialog med regionerna, varav ungefär hälften av myndigheterna beskriver att de för en mer kontinuerlig dialog med samtliga regioner. Det är vanligt att dialogen sker med regionerna utifrån särskilda regeringsuppdrag, men att det inte finns en tydlig struktur för hur dessa dialoger ska genomföras. Fler myndigheter än vid tidigare uppföljningar har analyserat sina verksamheter utifrån ett territoriellt perspektiv och har ett pågående arbete för att integrera och stärka det territoriella perspektivet i sin verksamhet. Samverkan mellan myndigheterna inom det regionala utvecklingsarbetet har ökat bl.a. med stöd av det myndighetsnätverk som Tillväxtverket ansvarar för.

Regionalt utvecklingsarbete

Tillväxtverket har i april 2021 redovisat en sammanställning av regionernas och Gotlands kommuns regionala utvecklingsarbete under 2020 till regeringen (N2021/01278). Tillväxtverket har i februari 2021 även redovisat uppgifter om socialt företagande i rapporten Uppdrag att stödja utvecklingen av samhällsintreprenörskap och socialt företagande (N2018/00713).

Sektorssamordning och flernivåsamverkan har till viss del utvecklats mellan regioner och länsstyrelser respektive mellan regioner och vissa andra statliga myndigheter, kommuner, organisationer samt näringsliv. Samverkan mellan en del av dessa aktörer har intensifierats för att hantera den pågående pandemins effekter. Det finns dock vissa brister i anpassning till regionala behov och förutsättningar och i förståelse och kunskap om det regionala utvecklingsansvaret.

Under 2020 har regionerna i stor utsträckning ställt om det regionala utvecklingsarbetet för att hantera pandemins konsekvenser. Arbetet har särskilt påverkat regionernas innovations- och företagsfrämjande arbete. Bredband, kompetensförsörjning, turism och besöksnäring, kommersiell service samt kultur och fritid har också prioriterats i detta arbete.

Trots pandemins behov av mer kortsiktiga insatser har även steg tagits i omställningen till en hållbar utveckling inom regeringens samtliga prioriteringar. Hållbarhet och Agenda 2030 har precis som under 2019 utgjort utgångspunkt för reviderade och nya regionala utvecklingsstrategier. Insatser inom bl.a. e-hälsa, energieffektivisering, förnybar energi, hållbara transporter, cirkulär ekonomi, socialt företagande, hållbart byggande samt grön omställning i industrin har medfört att hållbarhetsarbetet inom dessa områden har konkretiserats och stärkts. För en resultatredovisning avseende socialt företagande se även utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 3.3.3.

Handlingsplanerna för att integrera och stärka klimat- och miljöperspektiven i det regionala utvecklingsarbetet har varit ett stöd i det regionala utvecklingsarbetet. Insatser för att jämställdhetsintegrera strategier, program och insatser samt att utveckla metoder och arbetsätt har bidragit till att förstärka jämställdhetsarbetet inom det regionala utvecklingsarbetet. Inom integration och mångfald har insatser främst genomförts inom kompetensförsörjningsområdet och dessa har bidragit till att stärka individens förutsättningar på arbetsmarknaden.

Regional planering bl.a. i form av s.k. strukturbilder har genomförts under 2020. Strukturbilderna belyser och hanterar ekonomiska, sociala och miljömässiga samt fysiska frågor utifrån varierande geografiska förutsättningar.

Tillväxtverket redovisade i december 2020 uppdraget om smart specialisering till regeringen (N2020/03170). Av redovisningen framgår bl.a. att flertalet regioner på frivillig basis med stöd av Tillväxtverket har tagit fram strategier för smart specialisering. Arbetet har medfört att de flesta regioner tydligare prioriterar regionala satsningar till områden där det enligt regionerna finns störst potential. Arbetet med smart specialisering har också bidragit till en översikt över styrkor inom de regionala innovationssystemen.

Regionalt kompetensförsörjningsarbete har stärkts

Tillväxtverket har i mars 2021 redovisat uppdraget att stödja regionalt kompetensförsörjningsarbete under perioden 2018–2020 till regeringen (N2021/01083). Utifrån det erbjudande om regionalt kompetensförsörjningsarbete som samtliga regioner och Gotlands kommun (regioner) accepterat bedriver de på frivillig basis insatser inom de tre fokusområdena validering, regionalt yrkesvux och lärcentrum. Arbetet utgår från utmaningar och prioriteringar i respektive län.

En majoritet av regionerna har valt att ta fram regionala handlingsplaner för kompetensförsörjningsarbetet som kopplar till de regionala utvecklingsstrategierna.

Redan etablerade regionala nätverk och forum inom kompetensförsörjningsområdet har använts för att i samverkan med berörda aktörer planera och genomföra insatser som syftar till att hantera konsekvenserna av den pågående pandemin för arbetsmarknaden.

De analyser och prognoser som alla regioner har tagit fram i samverkan med bl.a. Arbetsförmedlingen och Statistiska centralbyrån har utgjort grunden för de insatser som regionerna genomför.

Ett antal regioner har arbetat med att etablera strukturer för validering. Arbetet har bl.a. resulterat i att digitala verktyg har utvecklats för att effektivisera valideringsprocessen och branschmodeller för validering till specifika yrken, bl.a. till undersköterskor och personliga assistenter. Branschmodeller är den standard för validering av individers yrkeskompetens som branscherna själva tar fram.

Alla regioner har utvecklat en strategisk samverkan med kommunala anordnare av regionalt yrkesvux, där arbetet bl.a. handlar om att utveckla utbildningsutbudet utifrån den efterfrågan som finns på den regionala arbetsmarknaden, ofta med fokus på bristyrken. Regionernas medverkan i planeringen av regionalt yrkesvux har bl.a. bidragit till samordnade informationsinsatser om branscher med stora kompetensbehov och befintliga utbildningsmöjligheter till dessa.

Arbete med lärcentrum har bedrivits i samtliga län och bl.a. resulterat i olika digitala lösningar och nya yrkesutbildningar bättre anpassade till arbetsgivarnas behov.

2.6.3 Stöd till kommersiell service i gles- och landsbygder

I detta avsnitt redovisar regeringen stödet till kommersiell service som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Utöver Tillväxtverkets rapport Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service (N2021/01288) bygger avsnittet på rapporterna Återrapportering av arbetet med att främja tillgänglighet till kommersiell och viss offentlig service för företag och medborgare i servicegläsa områden (N2021/01281) samt Kommersiell service ger

robustare samhälle – En undersökning för ökad förståelse av servicens samhällsfunktioner i vardag och kris (N2021/01494).

Vissa stöd till kommersiell service finansieras via landsbygdsprogrammet inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Det finns därför indikatorer för stöd till kommersiell service inom såväl utgiftsområde 19 Regional utveckling som utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

I näringsutskottets betänkande 2020/21:NU2 framgår bl.a. att regeringen bör ange hur de valda och kompletterande indikatorerna bör tolkas. Regeringen bedömer att de kompletterande indikatorerna beviljat särskilt driftsstöd, antal butiker som beviljats särskilt driftsstöd samt totalt stöd till kommersiell service per stödform i en tidsserie för utgiftsområde 19 Regional utveckling och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel är svåra att tolka och inte längre bör redovisas. För att sätta in resultatredovisningen i ett sammanhang redovisas dock det totala stödet till kommersiell service inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Inom utgiftsområde 19 Regional utveckling finns den centrala indikatorn överlevnadsgrad för butiker som beviljats stöd till kommersiell service. För att ge en bredare bild av resultat kopplat till målet för politikområdet redovisas även den kompletterande indikatorn avstånd till närmaste butik som beviljats särskilt driftsstöd. Detta är en ny kompletterande indikator som visar på butiksstrukturen och dess utveckling. Dessutom finns kompletterande indikatorer avseende fördelning av män och kvinnor i företag som beviljats stöd till kommersiell service.

Under 2020 uppgick det totala stödet till kommersiell service inom utgiftsområde 19 Regional utveckling och utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till ca 152 miljoner kronor, vilket är en betydligt lägre summa än de föregående tre åren. Detta beror främst på att medlen för såväl investeringsstöd som projektmedel minskade i landsbygdsprogrammet 2014–2020 i slutet av programperioden.

Enligt rapporten Kommersiell service ger robustare samhälle – En undersökning för ökad förståelse av servicens samhällsfunktioner i vardag och kris har stödet till kommersiell service bidragit till att serviceglesa områden har kunnat upprätthålla service under den pågående pandemin. Tillgången till kommersiell service i landsbygderna ligger dock enligt rapporten på en låg nivå.

Uppföljning av den kompletterande indikatorn avstånd till närmaste butik som beviljats särskilt driftsstöd

Avståndet mellan butiker som beviljats särskilt driftsstöd och närmaste dagligvarubutik var ca 18 kilometer 2018–2020. Detta kan jämföras med åren 2016 och 2017 då avståndet uppgick till ca 22 kilometer. Förklaringen till det minskade avståndet är bl.a. att regeringen i mars 2018 samt i december 2019 beslutade att tillföra ytterligare medel till det särskilda driftstödet (N2018/01928 och N2019/03239). Som en följd av dessa beslut har avståndsgränsen till närmaste dagligvarubutik sänkts från 15 till 10 kilometer. Den sänkta avståndsgränsen har inneburit att fler butiker fr.o.m. 2018 har beviljats särskilt driftsstöd. Antalet butiker som beviljats stöd motsvarar de butiker som uppfyller kraven i förordningen (2000:284) om stöd till kommersiell service. Nedläggningen av butiker som beviljats särskilt driftsstöd i dessa serviceglesa områden har avstannat. Under 2018–2020 har i genomsnitt 274 butiker beviljats särskilt driftsstöd jämfört med i genomsnitt 183 butiker 2016 och 2017.

Uppföljning av den centrala indikatorn överlevnadsgrad

I syfte att följa upp tidigare beviljat stöd till kommersiell service finns den centrala indikatorn överlevnadsgrad. Denna indikator anges som andel företag som fortfarande är aktiva tre år efter att stödet beviljats. Indikatorn avser faktiskt utfall av tidigare beviljade stöd i förhållande till jämförbara kontrollgrupper. Uppföljningen visar hur stödmottagarna utvecklas i förhållande till liknade företag. Jämförelsen med en kontrollgrupp ska dock inte tolkas som kausala samband.

I tabell 2.10 redovisas den centrala indikatorn överlevnadsgrad för butiker som beviljats stöd till kommersiell service. Resultaten visar att mottagare av stöd till kommersiell service över tid har en högre överlevnadsgrad än kontrollgruppen.

Tabell 2.10 Uppföljning av indikator för tidigare beviljat stöd till kommersiell service

Procent

Stödform	Indikator	2013 stöd- företag	2013 kontroll- grupp	2014 stöd- företag	2014 kontroll- grupp	2015 stöd- företag	2015 kontroll- grupp	2016 stöd- företag ¹	2016 kontroll- grupp ¹
Kommersiell service	Överlevnadsgrad ²	95,6	83,1	90,9	84,5	93,9	82,6	93,8	81,5

¹ 2016 är det senaste året det finns uppgifter om.

² Mäts som andelen företag som fortfarande är aktiva tre år efter att stödet har beviljats. Till exempel avser den procentsats som anges under stödföretag 2013 den andel företag som fortfarande var aktiva tre år efter detta år. Indikatorn är inte könsuppdelad.

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av kompletterande indikatorer för fördelning av kvinnor och män

Företag som har beviljats stöd till kommersiell service har en i princip jämn fördelning när det gäller andelen kvinnor och män i företagsledning och styrelse i stödföretagen, se tabell 2.11. Däremot är det fler kvinnor än män som är anställda i företag som beviljats stöd till kommersiell service.

Tabell 2.11 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats stöd till kommersiell service

År/indikatorer	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företagsledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företagsledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2020	772	325	45	55	46	54
2019	871	371	48	52	47	53
2018	667	263	46	54	48	52
2017	519	186	49	51	49	51
2016	543	201	45	55	44	56
2015	615	228	41	59	43	57

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

2.6.4 Selektiva regionala företagsstöd för kapitalförsörjning

Med selektiva regionala företagsstöd avses statligt stöd till regionala investeringar (investeringsstöd) samt statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag (främjandestöd). De selektiva regionala företagsstöden finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* men kan även medfinansieras av anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020*.

Avsnittet bygger på Tillväxtverkets rapport Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service (N2021/01288).

Den centrala indikatorn är arbetsproduktiviteten. För att ge en bredare bild av resultat kopplat till målet för politikområdet redovisas även de kompletterande indikatorerna förädlingsvärde, överlevnadsgrad och antal anställda.

Dessutom finns de kompletterande indikatorerna beviljat belopp, investeringar som beräknas delfinansieras av stöden och förändringen av antal anställda. Det finns även kompletterande indikatorer som följer upp fördelning av män och kvinnor i företag som beviljats selektiva regionala företagsstöd.

Den kompletterande indikatorn beviljat belopp redovisas för att kunna jämföra beviljade stöds omfattning mellan åren. Beviljat belopp ska ställas i relation till investeringar som beräknas delfinansieras av stöden. Den kompletterande indikatorn investeringar som beräknas delfinansieras av stöden åskådliggör på vilket sätt stöden fungerar som hävstång för att även andra aktörer ska finansiera berörda företag utöver företagen själva, bl.a. banker, Almi Företagspartner AB och Stiftelsen Norrlandsfonden.

Uppföljning av de kompletterande indikatorerna beviljat belopp, investeringar som beräknas delfinansieras av stöden och förändringen av antal anställda

Utvecklingen 2020 indikerar en omfördelning mellan investerings- och främjandestöd samt en omfördelning inom främjandestödet jämfört med 2019. Fördelningen mellan investerings- och främjandestöd 2020 är 59 procent investeringsstöd och 41 procent främjandestöd, jämfört med 77 procent investeringsstöd respektive 33 procent främjandestöd 2019. Beviljat investeringsstöd minskade med 170 miljoner kronor 2020 jämfört med 2019. Främjandestödet ökade med 103 miljoner kronor. Ökningen består framför allt av stöd till konsulttjänster, företagsutveckling, innovation och utbildning. Detta kan bero på att berörda företag såg över sina verksamheter och bl.a. prioriterade olika typer av främjandeinsatser för omställning, innovation eller utbildning.

I tabell 2.12 redovisas beviljade selektiva regionala företagsstöd fördelade på län. I tabellen framgår även omfattningen på de investeringar som beräknas delfinansieras av de selektiva regionala företagsstöden. De totala investeringarna uppgår till ca 2,5 gånger beviljade medel vilket indikerar att de selektiva regionala företagsstöden har en stor hävstångseffekt.

Indikatorn förändring av antal anställda visar den genomsnittliga utvecklingen av årsarbetskrafter i stödföretag under en treårsperiod. Utvecklingen visar på en årlig ökning med ca 8 procent för investeringsstöd och ca 11 procent för främjandestöd under perioden 2017–2019. Uppföljningen av den genomsnittliga förändringen av antal anställda redovisas inte för perioden 2018–2020 trots att uppgifter är tillgängliga. Under 2020 har det skett en förändrad inriktning av stödgivningen med betydligt fler stödärenden, framför allt gällande främjandestöd. Detta är sannolikt en följd av den pågående pandemins effekter, som är extraordinära. Ökningen av antalet stödärenden har inneburit att förändringen i antalet anställda i stödföretag avsevärt ökat. Dessa extraordinära omständigheter är inte lämpliga att inkludera vid trendframskrivningen av den genomsnittliga utvecklingen av årsarbetskrafter. Förändringen av antal anställda baseras därmed fortsatt på det senaste året som inte hade dessa extraordinära omständigheter, dvs. 2019. Regeringen kommer att överväga om indikatorn fortsatt är lämplig med anledning av detta.

Tabell 2.12 Beviljade selektiva regionala företagsstöd och investeringar som beräknas delfinansieras av stöden

Miljoner kronor

Län/indikator	Beviljat belopp 2017	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2017	Beviljat belopp 2018	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2018	Beviljat belopp 2019	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2019	Beviljat belopp 2020	Investeringar som beräknas delfinansieras av stöden 2020
Stockholm	15	29	17	34	13	25	4	8
Uppsala	5	10	3	5	3	5	1	2
Södermanland	6	13	2	5	3	5	1	2
Östergötland	15	30	12	24	11	21	3	6
Jönköping	8	16	6	12	5	9	4	6
Kronoberg	7	15	6	11	3	7	1	2
Kalmar	18	38	16	33	10	19	12	23
Gotland	14	45	16	56	13	44	4	10
Blekinge	3	5	5	12	5	12	10	24
Skåne	26	52	20	39	19	39	18	26
Halland	12	24	14	28	16	31	10	20
Västra Götaland	50	125	53	141	41	94	56	111
Värmland	76	437	60	306	42	184	40	138
Örebro	24	75	19	64	18	57	18	59
Västmanland	15	35	15	41	7	17	20	34
Dalarna	31	111	31	99	33	102	37	122
Gävleborg	52	194	42	148	73	260	39	81
Västernorrland	67	205	60	191	98	354	79	166
Jämtland	97	384	90	337	89	271	95	255
Västerbotten	106	328	132	1 019	141	558	129	342
Norrbottnen	110	414	79	257	79	294	77	210
Summa	757	2 585	696	2 861	721	2 408	655	1 646

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av den centrala indikatorn arbetsproduktivitet samt de kompletterande indikatorerna förädlingsvärde, överlevnadsgrad och antal anställda

I syfte att följa upp tidigare beviljade regionala företagsstöd under åren 2015 och 2016 finns den centrala indikatorn arbetsproduktivitet. Dessutom finns de kompletterande indikatorerna förädlingsvärde, överlevnadsgrad och antal anställda i syfte att belysa stödföretagens utveckling. Indikatorerna följs upp tre år efter det år stödet beviljades och en jämförelse görs med kontrollgrupper. För den centrala indikatorn arbetsproduktivitet och de kompletterande indikatorerna förädlingsvärde och antal anställda är den årliga utvecklingen i stödföretaget beräknad över tre år jämfört med året innan stödet beviljades. År 2021 följs företag som fick stöd 2016 upp. Utvecklingen redovisas i de två huvudgrupperna investerings- respektive främjandestöd, se tabell 2.13. Uppföljningen visar hur stödmottagarna utvecklas i förhållande till liknade företag. Jämförelsen med en kontrollgrupp ska dock inte tolkas som kausala samband.

Uppföljning av indikatorer för investeringsstöd

Företag som fått investeringsstöd 2016 har en högre överlevnadsgrad än företag i kontrollgruppen. Förädlingsvärdet har utvecklats starkare i stödföretagen än i kontrollgruppen. Även arbetsproduktiviteten uppvisar en bättre utveckling i stödföretagen än i kontrollgruppen. En god produktivitetens utveckling i företagen tyder på att produk-

tionsfaktorerna används effektivt, något som normalt stärker företagets konkurrenskraft. Antalet anställda har ökat mer i stödföretagen än i kontrollgruppen.

Uppföljning av indikatorer för främjandestöd

Företag som fått främjandestöd 2016 har en högre överlevnadsgrad än företag i kontrollgruppen. Förädlingsvärdet har utvecklats starkare i stödföretagen än i kontrollgruppen. Även arbetsproduktiviteten uppvisar en bättre utveckling i stödföretagen än i kontrollgruppen. Antalet anställda har ökat mer i stödföretagen än i kontrollgruppen.

Tabell 2.13 Uppföljning av indikatorer för tidigare beviljade selektiva regionala företagsstöd

Procent					
Stödform	Indikatorer	2015 stöd-företag	2015 kontroll-grupp	2016 stöd-företag ¹	2016 kontroll-grupp ¹
Investeringsstöd	Arbetsproduktivitet ²	5,4	2,6	4,2	3,2
	Förädlingsvärde ³	15,0	3,3	13,2	1,3
	Överlevnadsgrad ⁴	96,1	88,7	95,1	89,7
	Antal anställda ⁵	5,7	-0,5	7,3	3,0
Främjandestöd	Arbetsproduktivitet ²	3,5	4,6	3,8	2,9
	Förädlingsvärde ³	14,5	1,4	9,1	2,2
	Överlevnadsgrad ⁴	91,7	86,5	93,3	88,8
	Antal anställda ⁵	4,5	-1,2	6,3	0,1

Anm. Indikatorerna är inte könsuppdelade.

¹ År 2016 är det senaste året det finns uppgifter om. Investeringsstöd och främjandestöd infördes 2015.

² Mäts som årlig utveckling av förädlingsvärdet delat med antal årsarbetare.

³ Mäts som årlig utveckling i förädlingsvärde i procent, dvs. företagens produktionsvärde minus inköp av varor och tjänster.

⁴ Mäts som andelen företag som fortfarande är aktiva tre år efter att stödet har beviljats. Till exempel avser den procentsats som anges under stödföretag 2016 den andel företag som fortfarande var aktiva tre år efter detta år.

⁵ Mäts här som årlig utveckling av antalet anställda i företag (heltidstjänster).

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av kompletterande indikatorer för fördelning av kvinnor och män

De företag som beviljats selektiva regionala företagsstöd uppvisar en skev fördelning vad gäller andelen kvinnor respektive män i företagsledning och styrelse, tabell 2.14 och tabell 2.15. Samtidigt finns positiva tendenser det senaste året. Andelen kvinnor i företagsledning och styrelse samt antalet anställda kvinnor i företag som beviljats investeringsstöd och främjandestöd har ökat. Avseende främjandestöd skulle en förklaring kunna vara att antalet ärenden med företag i t.ex. branscher som har en relativt hög representation av kvinnor har ökat.

Uppgifterna i tabell 2.14 och tabell 2.15 kan jämföras med att 2019 var 29 procent av de operativa företagsledningarna i Sverige kvinnor enligt Statistiska centralbyrån och egna beräkningar, se utgiftsområde 24 Näringsliv avsnitt 3.3.3.

Tabell 2.14 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats investeringsstöd

År/indikatorer	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företagsledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företagsledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2020	1 711	3 693	25	75	31	69
2019	1 139	4 617	17	83	24	76
2018	1 114	4 067	16	84	27	73
2017	1 053	3 425	17	83	26	74
2016	1 076	3 936	17	83	25	75
2015	1 093	3 807	13	87	27	73

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

Tabell 2.15 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats främjandestöd

År/indikatorer	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företagsledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företagsledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2020	6 056	8 559	34	66	33	67
2019	2 625	5 299	28	72	29	71
2018	2 913	6 698	25	75	25	75
2017	3 899	9 046	21	79	25	75
2016	3 208	9 240	16	84	24	76
2015	1 793	4 496	26	74	23	77

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

2.6.5 Regionalt transportbidrag

Det regionala transportbidraget ska kompensera företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd samt stimulera till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Avsnittet bygger på Tillväxtverkets rapport Uppföljning av regionala företagsstöd, stöd till projektverksamhet och stöd till kommersiell service (N2021/01288).

Regeringens redovisning har utvecklats med anledning av Riksrevisionens rapport Transportbidraget – bristande underlag och oklar måluppfyllelse (RiR 2021:2).

I syfte att följa upp tidigare beviljade stöd finns de centrala indikatorerna arbetsproduktivitet och överlevnadsgrad. För att ge en bredare bild av de centrala indikatorerna och resultatet kopplat till målet för politikområdet redovisas även kompletterande indikatorer. För tidigare beviljade stöd finns de kompletterande indikatorerna antal anställda och förädlingsvärde. Dessutom finns de kompletterande indikatorerna utbetalt stöd, antal arbetsställen, kompensation för transportkostnader och vidareförädling. Antal arbetsställen har lagts till som en ny kompletterande indikator och den visar på utvecklingen av antalet arbetsställen som beviljats stöd över tid. Eftersom ett stödmottagande företag kan ha flera arbetsställen i stödområdet bedöms antal arbetsställen vara den relevanta indikatorn. Det finns även kompletterande indikatorer som följer upp fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats transportbidrag.

Uppföljning av de kompletterande indikatorerna utbetalt stöd, antal arbetsställen, kompensation för transportkostnader och vidareförädling

Som framgår av tabell 2.16 har utbetalningarna av transportbidrag minskat det senaste året, vilket framför allt beror på en dämpad konjunktur 2020. Antalet arbetsställen som har fått stöd har de senaste åren minskat något men har varierat under perioden.

Tabell 2.16 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län och antal arbetsställen

Miljoner kronor

Län/år/antal arbetsställen	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Västernorrland	37	37	42	40	43	45	38	47	40	50	46
Jämtland	45	45	53	48	48	51	46	49	55	57	60
Västerbotten	165	169	179	160	161	146	175	170	185	185	183
Norrbottnen	119	125	117	111	117	112	126	131	147	147	141
Summa	366	377	391	360	369	354	385	397	427	440	430
Antal arbetsställen	649	637	630	609	588	585	578	555	601	565	574

Källa: Tillväxtverket.

Eftersom transportbidraget är ett regionalt driftsstöd är det till största delen återkommande stödmottagare. Av de arbetsställen som fick stöd under 2020 fick 95 procent transportbidrag även under 2019. Flest antal beviljade ansökningar, 75 procent, gick till små företag, medan 63 procent av utbetalda medel gick till medelstora och stora företag. De tio största bidragsmottagarna får drygt 31 procent av stödet. Trävarutillverkning är den industri som får störst andel av transportbidraget. Under 2020 har transportbidraget kompenserat stödmottagande företag, i enlighet med stödnivåer i förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag, för deras transportkostnader med i genomsnitt 27 procent, vilket är samma nivå som för 2019.

Enligt en årlig undersökning från Tillväxtverket instämde 62 procent av respondenterna i mycket hög grad, i hög grad eller i viss grad i att bidraget har haft en positiv effekt på deras vidareförädling 2020, vilket kan jämföras med 59 procent 2019. Vidare instämde 73 procent av respondenterna i undersökningen i mycket hög grad, i hög grad eller i viss grad i att transportbidraget gett deras organisation en ökad förmåga att driva företag. Av samma undersökning framgår vidare att 76 procent av respondenterna instämmer i mycket hög grad, i hög grad eller i viss grad i att transportbidraget har bidragit till att företaget stannat på orten, vilket är en ökning med 5 procentenheter mellan 2018 och 2020. Eftersom detta är företagens egna bedömningar och svarsfrekvensen var 50 procent bör uppgifterna tolkas med viss försiktighet.

Uppföljning av de centrala indikatorerna arbetsproduktivitet och överlevnadsgrad samt de kompletterande indikatorerna antal anställda och förädlingsvärde

I syfte att följa upp tidigare beviljade transportbidrag finns de centrala indikatorerna överlevnadsgrad och arbetsproduktivitet samt de kompletterande indikatorerna antal anställda och förädlingsvärde. Indikatorerna följs upp tre år efter det år stödet beviljades och en jämförelse görs med kontrollgrupper. Den årliga utvecklingen i stödföretagen är beräknad över tre år jämfört med året innan stöden beviljades. Indikatorerna, som redovisas i tabell 2.17, avser faktiskt utfall av tidigare beviljade transportbidrag i förhållande till jämförbara kontrollgrupper under 2013–2016. Uppföljningen visar hur stödmottagarna utvecklas i förhållande till liknade företag. Jämförelsen med en kontrollgrupp ska dock inte tolkas som kausala samband.

Företag som är mottagare av transportbidrag har en högre överlevnadsgrad än företag i kontrollgruppen. Förädlingsvärdet utvecklas starkare i stödföretagen än i kontrollgruppen. Arbetsproduktiviteten uppvisar en sämre utveckling i stödföretagen än i kontrollgruppen. En god produktivitet utveckling i företagen tyder på att produktionsfaktorerna används effektivt, något som normalt stärker företagets konkurrenskraft. Antalet anställda har ökat mer i stödföretagen än i kontrollgruppen.

Tabell 2.17 Uppföljning av indikatorer för tidigare beviljat transportbidrag

Procent

Indikator	2013 stöd- företag	2013 kontroll- grupp	2014 stöd- företag	2014 kontroll- grupp	2015 stöd- företag	2015 kontroll- grupp	2016 stöd- företag ¹	2016 kontroll- grupp ¹
Överlevnadsgrad ²	93,7	88,5	94,1	88,4	92,9	89,3	93,0	90,3
Arbetsproduk- tivitet ³	4,3	2,5	2,9	3,5	2,8	2,3	1,6	2,8
Förädlingsvärde ⁴	4	2,6	7,4	1,1	4,0	-0,2	5,9	2,4
Antal anställda ⁵	1,2	-2,1	2	-1,2	1,6	0,5	2,7	0,6

Anm. Indikatorerna är inte könsuppdelade.

¹ År 2016 är det senaste året det finns uppgifter om.

² Mäts som andelen företag som fortfarande är aktiva tre år efter att stödet har beviljats. Till exempel avser den procentsats som anges under stödföretag 2016 den andel företag som fortfarande var aktiva tre år efter detta år.

³ Mäts som årlig utveckling av förädlingsvärdet delat med antal årsarbetare.

⁴ Mäts som årlig utveckling i förädlingsvärde i procent, dvs. företagets produktionsvärde minus inköp av varor och tjänster.

⁵ Mäts här som årlig utveckling av antalet anställda i företag (heltidstjänster).

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av kompletterande indikatorer med fördelning på kvinnor och män

Transportbidraget uppvisar en skev fördelning vad gäller andelen kvinnor respektive män i företagsledning och styrelse i de stödmottagande företagen, se tabell 2.18. Det är även betydligt fler män än kvinnor anställda i de stödmottagande företagen. Transportbidraget beviljas framför allt till företag och branscher där män dominerar som operativa företagsledare.

Tabell 2.18 Uppföljning av indikatorer för fördelning av kvinnor och män i företag som beviljats transportbidrag

År	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Operativ företags- ledare ¹ andel kvinnor (%)	Operativ företags- ledare ¹ andel män (%)	Styrelse andel kvinnor (%)	Styrelse andel män (%)
2020	4 852	19 911	10	90	23	77
2019	4 820	20 256	9	91	22	78
2018	4 650	20 062	10	90	22	78
2017	4 425	19 317	10	90	22	78
2016	5 114	20 164	12	88	23	77
2015	5 256	20 269	7	93	21	79

¹ Verkställande direktör eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

2.6.6 EU:s regionalfondsprogram perioden 2014–2020

Den regionala utvecklingspolitiken är nära integrerad med genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik. EU:s regionalfondsprogram finansieras av bl.a. anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020*. Insatserna medfinansieras även av bl.a. anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* efter beslut av regionerna, Gotlands kommun och Tillväxtverket. Insatserna medfinansieras dessutom av andra statliga

myndigheter samt andra aktörer på lokal, regional och internationell nivå, bl.a. kommuner, regioner och näringsliv. En resultatredovisning av regionalfundsprogrammen är genom detta även delvis en resultatredovisning av insatser som medfinansierats av bl.a. anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. I tabell 2.20 framgår den totala omfattningen och beslutade medel för de åtta regionala strukturfundsprogrammen, det nationella regionalfundsprogrammet och programmen inom Interreg t.o.m. 2020.

Investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020

Insatserna inom sammanhållningspolitikens mål Investering för tillväxt och sysselsättning genomförs inom nio regionalfundsprogram, varav åtta regionala strukturfundsprogram och ett nationellt regionalfundsprogram.

Den valutakurs som fastställts i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder, och som används vid omräkning av de finansiella ramarna för strukturfonderna, analyseras fortlöpande och revideras vid behov för att skillnaden mot den verkliga kursen inte ska bli för stor.

Den totala omfattningen, inklusive EU-medel samt offentlig och privat nationell medfinansiering, av de nio regionalfundsprogrammen är ca 17 miljarder kronor. Av detta belopp uppgår EU-ramen till ca 8,6 miljarder kronor. Till och med 2020 har 97 procent av EU-ramen beviljats till nationella och regionala utvecklingsprojekt, se tabell 2.20.

Inom ramen för regionalfundsprogrammen har särskilda insatser genomförts till branscher som drabbats hårt av den pågående pandemin. Uppföljningen av pågående projekt visar att de har varit framgångsrika i att hantera effekterna av den pågående pandemin och att förutsättningarna överlag är goda att uppnå ursprungliga mål. Men de som driver projekten uppger också att den pågående pandemin har stor påverkan på samverkansinsatser och internationellt samarbete, som har förhindrats eller försvårats av olika restriktioner. Särskilda insatser har genomförts för att stödja besöksnäringen och industrin men även mer generella stöd till små och medelstora företag oavsett bransch. Exempel på insatser är stöd och coachning för att se över företags affärsmodeller, produktutveckling och kommunikation. Andra insatser har handlat om att stödja företagets omställning mot nya och förändrade marknader samt digitalisering. Beviljade projekt i de särskilda insatserna förväntas nå ca 6 000 företag. Se även utgiftsområde 24 Näringsliv för en resultatredovisning i denna del.

För att följa upp insatserna och uppsatta mål inom de nio programmen för investering för tillväxt och sysselsättning finns flera indikatorer som är relevanta att aggregera på nationell nivå. Dessa EU-gemensamma indikatorer är ett krav enligt EU:s regelverk för regionalfonden och fastställdes i samband med att programmen beslutades. Dessutom finns det programspecifika indikatorer, som dock inte är relevanta att aggregera till nationell nivå och därför inte redovisas i budgetpropositionen. Eftersom programmen finansierar insatser inom en mängd olika områden har indikatorerna en stor bredd. De centrala indikatorerna är följande:

- antal företag som får stöd
- antal nya sysselsatta
- investerade medel.

Dessutom finns följande kompletterande indikatorer:

- antal portföljföretag
- privat kapital
- medfinansiering

- antal företag som samarbetar med forskningsinstitutioner
- antal företag som får stöd för att introducera nya produkter
- antal företag som får tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s
- minskad energianvändning hos projektmedverkande företag och organisationer
- ekonomiskt stöd till klimatinsatser.

Uppföljning av de centrala indikatorerna antal företag som får stöd, antal nya sysselsatta och investerade medel

Programmen har bl.a. som mål att ca 20 000 företag ska få stöd genom programmens insatser. Med stöd avses ekonomiskt stöd i form av bl.a. bidrag eller riskkapital, men också annat stöd till företag som arenor för samverkan mellan företag samt mellan företag och universitet och högskolor. Till och med 2020 har det för denna centrala indikator rapporterats att ca 30 000 unika företag fått stöd. Majoriteten av företagen har fått stöd på annat sätt än finansiellt. Fler företag har således fått stöd genom programmens insatser än vad som förutsågs när programmen togs fram, vilket är positivt.

Uppföljningen av de företag som fått stöd under programperioden visar att t.o.m. 2020 drivs ca 24 procent av kvinnor och ca 76 procent av män. Enligt uppföljningen drivs ca 12 procent av företagen som ingått i de företagsinriktade projekten av personer med utländsk bakgrund. På grund av bl.a. olika metodologiska problem är dessa uppgifter mycket svåra att jämföra med t.ex. andelen kvinnor och män samt andelen personer med utländsk bakgrund som driver företag i Sverige.

Programmen har som mål att bidra till ca 12 000 nya sysselsatta i företag som beviljas stöd. Enligt rapporterat utfall i avslutade projekt för denna centrala indikator har projektens verksamhet t.o.m. 2020 bidragit till drygt 8 400 nya sysselsatta i de företag som beviljats stöd.

Uppföljning av den centrala indikatorn investerade medel och de kompletterande indikatorerna antal portföljföretag, privat kapital och medfinansiering för riskkapitalfonder

I tabell 2.19 framgår resultat för den centrala indikatorn investerade medel per program för riskkapitalfonder t.o.m. 2020 enligt Tillväxtverkets rapport Genomförandet av finansiella instrument inom ramen för regionalfondsprogrammen 2014–2020 (N2021/01322). Riskkapitalfonderna förväntas totalt omfatta ca 2 400 miljoner kronor i regionalfondsmedel och offentlig medfinansiering. Fonderna förväntas attrahera minst 2 000 miljoner kronor i privat kapital i 475 portföljföretag. Till och med 2020 har totalt 1 133 miljoner kronor investerats i 440 portföljföretag. I dessa bolag tillkommer privat kapital med 3 759 miljoner kronor, vilket överstiger målsättningen.

Enligt Tillväxtverkets uppföljning fungerar verksamheten bra och efterfrågan på fondernas kapital är till övervägande del stor. Branschfördelningen bland portföljbolagen som fonderna investerat i visar att företag inom informations- och kommunikationsteknik (IKT) är dominerande följt av life science. Detta gäller för både antal företag och investerat kapital. Av investerade medel i de regionala programmens fonder och i den gröna investeringsfonden fördelas ca 7 procent till kvinnor, ca 72 procent till män och ca 21 procent till företag som grundats av både kvinnor och män. De investerade medlens fördelning mellan kvinnor och män är i princip samma som fördelningen mellan de som ansökte om medel. Det finns därför ingen direkt snedvridning i allokeringen av riskkapital men andelen kvinnor som ansöker om medel är låg. Riskkapitalfonderna har attraherat privat kapital som är mer än tre gånger större än investerade offentliga medel. Detta tyder på att fonderna har attraherat väsentligt mer privat kapital än förväntat i samband med investeringar. På så sätt fungerar fonderna som en katalysator för att frigöra kapital i respektive program-

område. Se även utgiftsområde 24 Näringsliv för en resultatredovisning av riskkapital för Almi Invest AB.

Tabell 2.19 Investerade medel per program för riskkapitalfonder t.o.m. 2020

Regionala programmen	Total budget mnkr ¹	Antal portfölj företag	Investerade medel av total budget mnkr ¹	Privat kapital mnkr
Övre Norrland	185	36	93	195
Mellersta Norrland	150	27	77	278
Norra Mellansverige	150	45	62	296
Stockholm	160	46	134	554
Östra Mellansverige	150	48	108	315
Västsverige	184	51	118	531
Småland och öarna	126	57	79	182
Skåne och Blekinge	230	67	154	621
Summa	1 335	377	825	2 972
Nationella programmet				
Grön investeringsfond	650	20	179	378
Swedish Venture Initiative	388 ²	43	129	409
Summa	1 038	63	308	787
Total	2 373	440	1 133	3 759

¹ Offentlig finansiering inklusive EU-medel.

² Till detta kommer finansiering från Europeiska investeringsfonden (EIF) på 194 mnkr.

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av den kompletterande indikatorn nationell medfinansiering

Nationell medfinansiering är ett krav enligt EU:s regelverk för sammanhållningspolitiken och är en viktig princip för genomförandet av EU-programmen. För att beviljas finansiering från Europeiska regionala utvecklingsfonden krävs för programperioden 2014–2020 medfinansiering på minst 50 procent av kostnaden. De tio största medfinansierarna står för ca 30 procent av den totala medfinansieringen på 9 065 miljoner kronor. Bland dessa medfinansierare finns offentliga aktörer på både regional och nationell nivå. De största medfinansierarna är Tillväxtverket med 548 miljoner kronor, Statens energimyndighet med 487 miljoner kronor, moderbolaget Almi Företagspartner AB med 325 miljoner kronor, Västra Götalandsregionen med 284 miljoner kronor, Region Norrbotten med 278 miljoner kronor och Region Jämtland Härjedalen med 275 miljoner kronor. Av medfinansieringen från regionerna är en del statlig finansiering från anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och en annan del egna medel. Om medfinansieringen från samtliga bolag inom Almi-koncernen summeras skulle de vara den enskilt största medfinansieraren. Genom medfinansieringen har det skett en nationell och regional förankring.

Uppföljning av vissa kompletterande indikatorer inom olika tematiska mål

Inom ramen för sammanhållningspolitiken har EU fastställt elva tematiska mål för att främja tillväxt och regional utveckling under perioden 2014–2020. Inom tematiskt mål 1 (stärka forskning, teknisk utveckling och innovation) har enligt uppgifter från projekten 2 300 företag samarbetat med forskningsinstitutioner. Vidare har 750 företag fått stöd för att ha introducerat nya produkter.

Det finns en indikator som följer upp antal företag som får tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s genom det stöd till utbyggnad av bredband som finns inom de tre

nordliga programmen. Sammanlagt har hittills avslutade projekt lett till att ca 7 800 företag fått tillgång till bredband på minst 100 Mbit/s.

Inom tematiskt mål 4 (stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi) har t.o.m. 2020 mer än 1 300 miljoner kronor i EU-stöd investerats. Cirka 5 800 företag har fått stöd och närmare 719 miljoner kronor i privat kapital har investerats. Vidare uppskattar projekten att de bidragit till 328 nya heltidssysselsatta. Projektmedverkande företag och organisationer rapporterar att de har minskat sin energianvändning med mer än 100 000 MWh vilket motsvarar en normal energianvändning i 4 000 villor under ett år.

Det finns EU-krav på att följa upp hur stor andel av programmets medel inom målet Investering för tillväxt och sysselsättning som har använts för att främja klimatomställning, bl.a. genom insatser för energieffektivisering. Målet är att ca 3 800 miljoner kronor från regionalfondsprogrammen, inklusive medfinansiering, ska användas till ekonomiskt stöd till klimatinsatser under programperioden 2014–2020. Till och med 2020 beräknas ca 75 procent av detta mål uppnås i beviljade projekt.

Europeiskt territoriellt samarbete 2014–2020

Sverige deltar i tretton program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet (Interreg).

Den totala omfattningen, inklusive EU-medel, medel från tredje land (dvs. från länder som inte är medlemmar i EU, exempelvis Norge och Island) samt offentlig och privat nationell medfinansiering, av de sex gränsregionala och tre transnationella programmen som Sverige deltar i uppgår totalt till ca 15 miljarder kronor. Av detta belopp uppgår EU-ramen till ca 9,1 miljarder kronor. I tabell 2.20 framgår att det t.o.m. 2020 beviljats ca 9,3 miljarder kronor i EU-medel. Det motsvarar 102 procent av EU-ramen. Att mer än 100 procent av ramen beslutats beror på ett visst återflöde av medel som av olika anledningar inte har betalats ut till projekt. Dessa medel har därefter kunnat beviljas till nya projekt.

Det svenska deltagandet i Interreg följs upp genom följande kompletterande indikatorer:

- samarbetsprojekt
- svenska projektpartner
- klimat och miljö.

Vidare följs genomförda insatser i de fyra gränsregionala program som förvaltas i Sverige upp genom följande kompletterande indikatorer:

- antal företag som får stöd
- antal företag som har deltagit i gränsöverskridande forskningsprojekt
- antal personer som deltar i projekt för ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Per den 30 juni 2020 hade 865 samarbetsprojekt startats inom ramen för Interreg med svenskt deltagande genom över 1 600 svenska projektpartner. Samma organisation kan dock delta i flera projekt. Inom ramen för sammanhållningspolitiken, inklusive Interreg, har EU fastställt elva tematiska mål för att främja tillväxt och regional utveckling under perioden 2014–2020. Svenska organisationer deltar främst i projekt inom tematiskt mål 1 (stärka forskning, teknisk utveckling och innovation) och inom tematiskt mål 6 (bevara och skydda miljön och främja ett effektivt resursutnyttjande). Aktörer från samtliga län deltar i projekt finansierade av de territoriella samarbetsprogrammen. Aktörer i Skåne, Västra Götalands och Norrbottens län deltar i flest

projekt. Det är främst universitet och forskningsinstitut samt kommuner som deltar som projektpartners i projekten. I spåren av den pågående pandemin har också nya initiativ tagits inom olika områden, exempelvis kring e-hälsa.

Inom ramen för Interreg genomförs betydande insatser inom klimat- och miljöområdet inom ramen för de tematiska målen 4 (stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi), 5 (främja anpassning, riskförebyggande och riskhantering i samband med klimatförändringar) och 6 (bevara och skydda miljön och främja ett effektivt resursutnyttjande). Totalt har ca 3,5 miljarder kronor i EU-medel beviljats till denna typ av insatser i de gränsregionala och transnationella programmen som Sverige deltar i.

De fyra gränsregionala program som förvaltas i Sverige har som mål att ca 1 500 företag ska få stöd genom programmets insatser. Programmen har vidare som mål att 450 företag ska delta i gränsöverskridande forskningsprojekt. Programmen har dessutom som mål att ca 3 400 personer ska delta i projekt för ökad rörlighet på arbetsmarknaden. Utfallet i de avslutade projekten överstiger målen. Rapporterat utfall i avslutade projekt t.o.m. 2020 är att ca 5 900 företag har fått stöd, att 860 företag har deltagit i gränsöverskridande forskningsprojekt och att ca 9 300 personer har deltagit i projekt för ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Tabell 2.20 Den totala omfattningen EU-medel för de åtta regionala strukturfondsprogrammen, Nationella regionalfondsprogrammet och Europeiskt territoriellt samarbete perioden 2014–2020 samt beslutade EU-medel t.o.m. 2020

Investeringar för tillväxt och sysselsättning	EU-ram mnkr	Beslutade EU-medel mnkr	% av EU-ram
Övre Norrland	1 961	1 960	100
Mellersta Norrland	1 424	1 406	99
Norra Mellansverige	1 348	1 276	95
Stockholm	339	325	96
Östra Mellansverige	642	613	96
Västsverige	514	491	96
Småland och öarna	605	554	91
Skåne-Blekinge	559	532	95
Nationella programmet	1 222	1 214	99
Summa	8 614	8 371	97
Europeiskt territoriellt samarbete: Gränsregionala och transnationella samarbetsprogram			
Botnia-Atlantica	338	336	100
Mellersta Östersjön	1 233	1 318	107
Nord	562	564	100
Sverige-Norge	439	418	95
Södra Östersjön	772	766	99
Öresund-Kattegatt-Skagerrak	1 262	1 264	100
Nordsjön	1 556	1 599	103
Norra Periferin och Arktis	467	446	95
Östersjön	2 454	2 590	106
Summa	9 083	9 301	102
Totalt	17 697	17 672	100

Anm.: Räknat på växelkurs 9,30 kronor, enligt förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder.

Källa: Tillväxtverket.

2.7 Regeringens bedömning av måluppfyllelsen

En rad olika faktorer påverkar den regionala utvecklingen, bl.a. skiljer sig förutsättningarna åt med avseende på tätorts-, befolknings-, utbildnings-, närings- och företagsstruktur samt infrastruktur. Det gör att t.ex. konjunkturförändringar påverkar olika delar av landet på olika sätt. Dessutom varierar förmågan att nyttja förutsättningar i form av bl.a. innovation och förnyelse. Den regionala utvecklingspolitikens effekter är därför ofta svåra att mäta och särskilja från övergripande konjunktur- och strukturförändringar. Den pågående pandemin påverkar också den regionala utvecklingen där de mer långsiktiga regionala effekterna ännu är oklara.

Regeringen bedömer att målet för den regionala utvecklingspolitiken delvis har uppnåtts med olika typer av insatser finansierade inom utgiftsområde 19 Regional utveckling. Även insatser för en ekonomisk, social och miljömässig hållbar utveckling inom andra utgiftsområden har bidragit till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Trots det finns det stora och i vissa fall ökade skillnader i utveckling mellan FA-regionerna.

Utvecklingen i Sveriges funktionella analysregioner

En generell bild av utvecklingen under den senaste tioårsperioden är att befolkningsmässigt större FA-regioner har bättre förutsättningar för att skapa en hållbar regional utveckling än befolkningsmässigt mindre FA-regioner. Det visar på betydelsen av

goda strukturella förutsättningar såsom tillgång till transporter, digital infrastruktur och service, liksom närhet till en marknad för varor och tjänster, arbetsmarknad, utbildning, forskning och innovationsmiljöer. Bilden nyanseras samtidigt av att även ett antal befolkningsmässigt mindre FA-regioner i olika delar av landet på ett bra sätt lyckas nyttja sina komparativa fördelar, exempelvis råvaruresurser, attraktiva livsmiljöer utifrån bl.a. tillgänglighet till kultur och natur eller en särskild näringslivsstruktur. Det är också tydligt att områden med likartade strukturella förutsättningar kan utvecklas olika. Flera faktorer är viktiga, såsom innovationsförmåga, entreprenörskap, kapacitet för regionalt utvecklingsarbete samt civilsamhällets funktion. Även befolkningsmässigt mindre FA-regioner har bl.a. genom det regionala utvecklingsarbetet fått möjligheter att skapa utveckling utifrån sina särskilda förutsättningar. Under den senaste tioårsperioden har flera av dessa haft en positiv ekonomisk utveckling, samtidigt som en demografisk utveckling med åldrande och minskande befolkning medför stora utmaningar för bl.a. näringslivsutveckling, kompetensförsörjning och välfärdssystem.

Den pågående pandemin skapar delvis förändrade förutsättningar för den regionala utvecklingen genom bl.a. ökad digitalisering och då olika delar av näringslivet påverkas i varierande grad. De långsiktiga regionala effekterna av pandemin är dock fortfarande oklara.

Insatser inom andra utgifts- och politikområden

I näringsutskottets betänkande 2020/21:NU2 framhåller utskottet att hänvisningar i budgetpropositionen med fördel skulle kunna göras till hur insatser inom andra utgiftsområden bidrar till att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Regeringen vill särskilt lyfta fram följande insatser som har bidragit till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar regional utveckling och därmed till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Insatser för att minska arbetslösheten inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv, stärkt kompetensförsörjning inom utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, insatser inom bl.a. kultursamverkansmodellen och kulturmiljö inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, insatser för goda och hållbara livsmiljöer inom utgiftsområde 18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik, samt insatser för lokal och regional klimatomställning bl.a. Klimatklivet och Industriklivet, utveckling av grön infrastruktur, biologisk mångfald och ekosystemtjänster samt insatser för dricksvattenförsörjning, vattenskydd och friluftsliv inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård. Regeringen vill även lyfta fram insatser för energiomställning, förnybar elproduktion, ökad elektrifiering samt ett robust och starkt elnät inom utgiftsområde 21 Energi, insatser för digitalisering, bredbandsutbyggnad och satsningar på transportsystemet inom utgiftsområde 22 Kommunikationer, insatser för landsbygdsutveckling, bl.a. bredbandsutbyggnad och tillgång till kommersiell service, företagsutveckling inom de gröna näringarna och livsmedelsproduktion inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, insatser för ökad innovationsförmåga och stärkt entreprenörskap, ramvillkor och väl fungerande marknader samt export- och investeringsfrämjande inom utgiftsområde 24 Näringsliv samt insatser inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner.

Sektorssamordning och flernivåsamverkan främjar synergier mellan aktörer och sektorer

För att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken är en väl utvecklad sektorssamordning och flernivåsamverkan centralt. Regeringens insatser för ökad

sektorssamordning och flernivåsamverkan har bidragit till målet för politikområdet genom effektivare lösningar och främjat synergier mellan aktörer och sektorer.

Regeringen bedömer att medlen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling har lett till att strategiska insatser för innovation, företagande, attraktiva miljöer, tillgänglighet, kompetensförsörjning och internationellt samarbete har kommit till stånd utifrån olika lokala och regionala förutsättningar. Medlen har på ett positivt sätt påverkat utvecklingen i länen när de har använts i samverkan med resurser från andra utgiftsområden och från andra aktörer på olika samhällsnivåer, såväl offentliga som privata, inklusive aktörer inom det civila samhället. Därmed har insatser som finansierats av medlen inom utgiftsområde 19 Regional utveckling bidragit till samordnade processer och medfört att insatser och investeringar har gjorts mer sektorsövergripande.

Regeringen gör bedömningen att dialogen i Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 har varit av stor betydelse för att utveckla den regionala utvecklingspolitiken och EU:s sammanhållningspolitik och då särskilt dess genomförande. Att regeringen och statliga myndigheter har haft en kontinuerlig dialog och samverkan om såväl kortsiktiga som långsiktiga strategiska frågor med regionerna och Gotlands kommun har stärkt såväl sektorssamordning och flernivåsamverkan som lärandet hos dessa aktörer. I princip samtliga politikområden är av betydelse för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken och därför har bredden av frågor i dialogen varit viktig. Dialogen har även bidragit till en ökad förståelse för regionala förutsättningar inom olika politikområden vilket möjliggör regional hänsyn samt att insatserna sammantaget inom olika politikområdena kan bli mer effektiva i att nå sina egna mål.

Statliga myndigheters medverkan i den regionala utvecklingspolitiken är av central betydelse

Statliga myndigheters medverkan i det regionala utvecklingsarbetet, inklusive sammanhållningspolitiken, är av central betydelse för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken. En sammanhållen statlig styrning som ger goda förutsättningar för berörda statliga myndigheter att ta regional hänsyn till och integrera hållbar regional utveckling i sina verksamheter ökar måluppfyllelsen.

Det har delvis skett en positiv utveckling av de statliga myndigheternas medverkan i det regionala utvecklingsarbetet. Myndigheternas medverkan i det regionala utvecklingsarbetet och samverkan med regionerna uppvisar dock en stor variation. Att vissa statliga myndigheter har integrerat och stärkt det territoriella perspektivet i sin verksamhet har enligt regeringen skapat bättre förutsättningar för ett effektivt genomförande av det regionala utvecklingsarbetet. Det kan även skapa bättre förutsättningar för ökad måluppfyllelse i de statliga myndigheternas verksamheter. Det myndighetsnätverk som Tillväxtverket ansvarar för har underlättat myndigheternas deltagande i det regionala utvecklingsarbetet. Detta har bidragit till att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Regionalt utvecklingsarbete för hållbar utveckling

En central del i det regionala utvecklingsarbetet har varit en ömsesidig samordning av nationella strategier och program samt EU:s sammanhållningspolitik med regionala strategier och program. Den omställning av arbetet som regionerna och Gotlands kommun har genomfört för att hantera den pågående pandemins konsekvenser har tillsammans med arbetet för omställning till en hållbar utveckling bl.a. bidragit till att genomföra regeringens prioriteringar för den regionala utvecklingspolitiken och därmed till att uppnå målet för politiken.

Insatserna inom ramen för det regionala utvecklingsarbetet har även en koppling till insatser inom andra utgiftsområden. Genomförandet av insatser inom ramen för de regionala utvecklingsstrategierna har därmed även bidragit till att uppnå målen inom dessa utgiftsområden.

Att hållbarhet och Agenda 2030 utgjort utgångspunkt för reviderade och nya regionala utvecklingsstrategier är enligt regeringen positivt och i linje med inriktningen för den regionala utvecklingspolitiken.

Regionernas och Gotlands kommuns prioriteringar vid användningen av medel inom utgiftsområdet har medfört att strategiska insatser kommit till stånd utifrån lokala och regionala förutsättningar och har bidragit till att nå mål i de regionala utvecklingsstrategierna, de regionala strukturfondsprogrammen och de territoriella samarbetsprogrammen. Regeringen bedömer att de strategiska insatserna har främjat innovation och klimatomställning samt stärkt förutsättningarna för näringslivets konkurrenskraft. Flertalet regioner har tagit fram strategier för smart specialisering, vilket enligt regeringen skapar goda förutsättningar för ett framgångsrikt regionalt och nationellt innovationsarbete.

Regionalt kompetensförsörjningsarbete

Det arbete som regionerna och Gotlands kommun på frivillig basis genomfört inom kompetensförsörjningsområdet har bidragit till det regionala utvecklingsarbetet. Ett exempel på detta är hur redan uppbyggda nätverk och forum inom kompetensförsörjningsområdet har kunnat nyttjas för att hantera och mildra de negativa konsekvenserna av den pågående pandemin på de regionala arbetsmarknaderna.

När det gäller de fokusområden som regeringen pekat ut för arbetet så har den strategiska samverkan kring regionalt yrkesvux lett till att efterfrågan på hela den regionala arbetsmarknaden lyfts fram så att utbildningsutbudet bättre kunnat anpassas efter detta. Även lärcentrum och validering har utvecklats till viktiga verktyg för en välfungerande kompetensförsörjning och livslångt lärande på regional nivå. Sammantaget bedömer regeringen att det regionala kompetensförsörjningsarbetet har bidragit till att nå målet för politikområdet.

Kommersiell service i gles- och landsbygder

Tillgång till kommersiell service i form av dagligvaror och drivmedel är en av flera förutsättningar för att människor ska kunna bo, verka och leva i alla delar av landet, även i områden med långa avstånd och litet befolkningsunderlag. Tillgång till kommersiell service är också viktigt för ett robust och resilient samhälle. Regeringen bedömer att de medel som har beviljats till kommersiell service har haft en positiv inverkan på tillgången till kommersiell service i gles- och landsbygder. Det särskilda driftsstödet har bidragit till en för närvarande stabil geografisk butiksstruktur i gles- och landsbygder och dessa butiker bedöms för närvarande ha en hållbar ekonomisk situation. Sammantaget har insatserna på området bidragit till att uppfylla målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Selektiva regionala företagsstöd och riskkapitalfonder för utveckling av företag

Satsningarna på riskkapitalfonder inom regionalfondsprogrammen, bl.a. inom ramen för den gröna investeringsfonden, bedöms ha bidragit till att främja näringslivets omställning och konkurrenskraft. Riskkapitalfonderna har också attraherat betydligt mer privat kapital än vad som har investerats av offentliga medel, vilket är positivt då företagens tillgång till finansiering förbättras.

Under 2020 har det skett en omfördelning av medel som beviljats till selektiva regionala företagsstöd. Främjandestödet har ökat och investeringsstödet har minskat. Detta visar att det har funnits goda möjligheter att anpassa stödgivningen till rådande omständigheter orsakade av bl.a. den pågående pandemin. De selektiva regionala företagsstöden har bidragit till ökad konkurrenskraft i stödföretagen och därmed till målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Regionalt transportbidrag som kompensation för kostnadsnackdelar

För att främja näringslivet i de delar av landet som i många fall har kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor till marknaden är det regionala transportbidraget betydelsefullt. Det regionala transportbidraget har kompenserat berörda företag för transportkostnader. Det har även delvis stimulerat till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Regeringen bedömer därmed att stödet har bidragit till att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Regionalfondsprogrammen tillför mervärden i det regionala utvecklingsarbetet

Regeringen bedömer att regionalfondsprogrammen under 2020 lyckades ställa om och använda återstående medel för att möta näringslivets behov och delvis mildra den pågående pandemins negativa effekter. Regionalfondsprogrammets insatser har bidragit till utveckling av regionala styrkeområden och innovativa regionala miljöer som skapar förutsättningar för hållbara, innovativa och konkurrenskraftiga företag i hela landet. Fler företag har nåtts av programmets insatser än vad som förutsågs när programmen togs fram, vilket är positivt. Dessutom bidrar programmen till näringslivets miljö- och klimatarbete genom att främja hållbara innovationer och minskad energianvändning. Insatser inom regionalfondsprogrammen har bidragit till att många företag har samarbetat med forskningsinstitutioner i syfte att främja innovationer och företag har fått stöd för att introducera nya produkter vilket främjar den regionala utvecklingen. Dessutom stöds den viktiga utbyggnaden av bredband inom de tre nordliga programmen.

Sammantaget gör regeringen bedömningen att regionalfondsprogrammen genom bl.a. resurser och arbetsätt tillför mervärden i det regionala utvecklingsarbetet och bidrar till målet för den regionala utvecklingspolitiken. Genom att mobilisera ett stort antal offentliga aktörer på lokal, regional och nationell nivå samt privata aktörer har insatserna fått en god förankring och medfinansiering.

Regeringen kan konstatera att trots pandemin fanns under 2020 en stor efterfrågan på medel och intresse av att delta i gränsöverskridande samarbetsprojekt inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet. Betydande resurser har mobiliserats för att lösa gränsöverskridande samhällsutmaningar inom områdena klimat och miljö vilket har bidragit till att natur- och kulturmiljöer har skyddats, använts och utvecklats.

Regeringen bedömer att det europeiska territoriella samarbetet förstärker nationella och regionala satsningar inom prioriterade områden, bl.a. innovation, och därmed bidrar till målet för den regionala utvecklingspolitiken.

2.8 Politikens inriktning

2.8.1 En politik för hållbar regional utveckling i hela landet

Utvecklingskraften i städer, tätorter samt gles- och landsbygder ska stärkas och klyftorna ska minska. Möjligheterna att bo, leva och verka i hela landet ska förbättras liksom möjligheterna att bidra till en hållbar regional utveckling. Alla människor, oavsett kön, ska kunna känna delaktighet, påverka sin livsmiljö, forma sina liv och få tillgång till utvecklingsresurser utifrån sina förutsättningar oavsett var i landet man bor. Näringslivet ska ges goda förutsättningar att stärka konkurrenskraften och bidra till omställningen till hållbar utveckling.

För att möta de stora samhällsutmaningarna, ta till vara möjligheterna och hitta lösningar krävs en omställning till en hållbar regional utveckling där hela landet ges möjligheter att utvecklas utifrån sina särskilda förutsättningar. Det gäller såväl städer och tätorter som gles- och landsbygder. Ju fler delar av landet som är utvecklingskraftiga och hållbara, desto bättre för Sverige.

För att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken är det viktigt med en bredd av insatser inom många politikområden. Tvärsektoriell styrning av resurser inom många utgiftsområden samt regional hänsyn och ett territoriellt perspektiv är av betydelse för att skapa mer ändamålsenliga insatser för att nå såväl målet för den regionala utvecklingspolitiken som andra mål. Även samordning mellan statliga myndigheter och en väl fungerande samverkan med regioner och kommuner är avgörande för att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken.

Regeringens utveckling och styrning av den regionala utvecklingspolitiken och landsbygdspolitiken ska vara samordnad och främja möjligheterna för att insatser inom politikområdena ska komplettera varandra och bidra till synergier. Regionerna och Gotlands kommun samt statliga myndigheter har viktiga roller i genomförandet av bl.a. båda dessa politikområden.

I mars 2021 överlämnade regeringen skrivelsen Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet (skr. 2020/21:133, bet. 2020/21:NU24, rskr. 2020/21:337). Regeringen avser att ta fram en handlingsplan för genomförandet av strategin. Stora samhällsutmaningar som genomsyrar hela strategin är:

- miljöproblem och klimatförändringar
- demografiska förändringar
- ökade klyftor både inom Sverige och inom EU.

För att uppnå målet för den regionala utvecklingspolitiken identifierar regeringen i strategin följande strategiska områden:

- likvärdiga möjligheter till boende, arbete och välfärd i hela landet
- kompetensförsörjning och kompetensutveckling i hela landet
- innovation och förnyelse samt entreprenörskap och företagande i hela landet
- tillgänglighet i hela landet genom digital kommunikation och transportsystem.

De strukturella och dynamiska utmaningar som länen står inför kan vara utgångspunkt vid den långsiktiga fördelningen av medel från anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* mellan länen. Utmaningar finns kopplat till förhållanden som gleshet och avstånd, demografi, kompetensförsörjning, arbetsmarknad, entreprenörskap och företagande, arbetsproduktivitet samt regional dynamik. Hänsyn bör även tas till medfinansiering av Europeiska regionala utvecklingsfonden och stödområdestillhörighet för regionala företagsstöd.

Regeringen avser att till kommissionen anmäla förslag till ny regionalstödscharta som planeras gälla fr.o.m. den 1 januari 2022 t.o.m. den 31 december 2027, för att regionalt investeringsstöd ska kunna beviljas till näringslivets utveckling i vissa områden. Förutsättningarna för entreprenörskap och innovation samt tillgången till kapital för utveckling av företagande varierar över landet. Regeringen bedömer att det är viktigt att företag i alla delar av landet har goda möjligheter till finansiering. Det är betydelsefullt att intensivt arbeta som syftar till att de selektiva regionala företagsstöden ska bli mer hållbara avseende jämställdhet, integration och miljö inklusive klimat.

Regeringen föreslår ett särskilt investeringsbidrag till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles. Bidraget ska användas för att genomföra nödvändiga åtgärder för att nedgrävda rörledningar för hantering av brandfarlig vätska ska vara korrosions-skyddade. Syftet är att hålla risken för brand och explosion så låg som möjligt vid hantering av dessa varor samt att främja en likvärdig skydds- och säkerhetsnivå för hanteringen i hela landet. För att stödja små och medelstora företag i behov av stöd för återstart efter pandemin föreslår regeringen medel för regionala utvecklings-åtgärder som är i linje med regionala prioriteringar, Sveriges klimatomställning och tar hänsyn till miljöeffekter. Regeringen föreslår även att medel permanent avsätts till regionerna och Gotlands kommun för att finansiera samverkan kring utbudet av gymnasial utbildning inom ramen för regionalt kompetensförsörjningsarbete (se utg.omr. 1 avsnitt 9.7.1). Regeringen föreslår vidare medel för att etablera effektiva regionala strukturer för validering. Regeringen föreslår dessutom att det särskilda driftstödet till dagligvarubutiker i sårbara områden permanentas fr.o.m. 2023. Slutligen föreslår regeringen medel för att stärka den regionala exportrådsgivningen och för att alla län ska kunna få tillgång till likvärdiga tjänster till stöd för internationalisering och export (se utg.omr. 24 avsnitt 1.5).

2.8.2 EU:s sammanhållningspolitik

Den regionala utvecklingspolitiken och EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade. EU:s sammanhållningspolitik främjar Europas konkurrenskraft och bidrar till att minska utvecklingskillnaderna mellan EU:s regioner. Regionalfondsprogrammen omfattar åtgärder för att främja regional konkurrenskraft och ökad sysselsättning i hela Sverige.

Programperioden 2014–2020 och insatser inom React-EU

Med anledning av den pågående pandemin och de direkta och indirekta effekterna av den har EU beslutat om ett mer flexibelt regelverk för EU:s sammanhållningspolitik för programperioden 2014–2020. Inom ramen för initiativet React-EU har EU även beslutat om mer medel som kan användas under perioden 2021–2023. Insatserna i Sverige ska bidra till att stärka näringslivets förmåga att ställa om och kommer främst att fokusera på digitalisering och grön omställning samt på branschsatningar riktade till besöksnäringen samt kulturella och kreativa näringar.

Programperioden 2021–2027

Insatserna inom regionalfondsprogrammen ska bidra till omställningen till en hållbar regional utveckling och därmed bidra till ett grönt, hållbart och mer innovativt Europa. De insatser som genomförs ska vara innovativa och ha högt mervärde för EU. Insatserna är främst inriktade mot politiskt mål 1 Ett konkurrenskraftigare och smartare Europa genom innovativ och smart ekonomisk omvandling och regional IKT-konnektivitet och mål 2 En grönare och koldioxidsnål övergång till en ekonomi med noll nettoutsläpp och ett motståndskraftigt Europa genom ren och rättvis energiomställning, gröna och blå investeringar, den cirkulära ekonomin, begränsning av

klimatförändringar, klimatanpassning, riskförebyggande, riskhantering och hållbar urban mobilitet. För att möta klimat- och miljöutmaningarna och samtidigt främja ett konkurrenskraftigt näringsliv behöver den klimativänliga och klimatanpassade, resurseffektiva, cirkulära och biobaserade ekonomin utvecklas i hela landet. Även de sociala hållbarhetsaspekterna är viktiga i genomförandet. I genomförandet tas stor hänsyn till olika territoriella förutsättningar, såsom de långa geografiska avstånd som kännetecknar stora delar av landet.

Fonden för en rättvis omställning fokuserar på regioner i Sverige vars industrier är koldioxidintensiva eller fossilberoende. Fonden ska motverka sociala, sysselsättningsrelaterade, ekonomiska och miljömässiga negativa effekter av klimatomställningen genom investeringar i klimatsmart teknisk utveckling, cirkulär ekonomi och kompetensutveckling. Fonden förväntas bidra till omställningen av stål-, mineral-, metall-, raffinaderi- och kemiindustrin och huvudsakligen riktas till anläggningar med stora utsläpp så att betydande minskningar av växthusgaser är möjliga. Det gränsöverskridande samarbetet genom Interregprogrammen har en viktig roll i det regionala utvecklingsarbetet genom att möjliggöra utvecklingsinsatser över nationsgränserna. Sverige kommer att delta i 13 olika Interregprogram under programperioden 2021–2027. Regeringens inriktning är att använda de möjligheter som finns inom ramen för Interregprogrammen för att främja näringslivsutveckling samt underlätta för medborgare att bo, leva och verka i en gränslös nordisk kontext. Interregprogrammen ska fortsatt bidra till klimat- och miljöinsatser samt till insatser för att stärka näringslivets konkurrenskraft.

2.8.3 Andra mål som den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå

Den regionala utvecklingspolitiken ska bidra till att nå de nationella klimatomålen, de övriga relevanta nationella miljömålen, de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030, digitaliseringsmålen samt det jämställdhetspolitiska målet. Den regionala utvecklingspolitiken ska även bidra till en hållbar stadsutveckling och till att uppfylla målen för den sammanhållna landsbygdpolitiken. De högt ställda målen för den svenska klimat-, miljö- och energipolitiken kräver ett aktivt och långsiktigt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer.

2.9 Budgetförslag

2.9.1 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tabell 2.21 Anslagsutveckling 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tusental kronor

2020	Utfall	1 587 204	Anslagssparande	83 993
2021	Anslag	1 809 037 ¹	Utgiftsprognos	1 638 929
2022	Förslag	2 560 937		
2023	Beräknat	2 300 937		
2024	Beräknat	2 225 937		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionala företagsstöd, ersättning för vissa kreditförluster samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas

för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet. Dessutom får anslaget användas för ersättningar till regioner och Gotlands kommun för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.22 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	1 804 037	1 804 037	1 804 037
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	756 900	496 900	421 900
<i>varav BP22</i>	<i>445 400</i>	<i>180 400</i>	<i>105 400</i>
– Ersättning för uppgifter om regionalt utvecklingsansvar	99 400	99 400	99 400
– Justering medfinansiering Fonden för en rättvis omställning	–250 000	–50 000	–50 000
– Validering – nationell struktur	21 000	21 000	21 000
– Investeringsstöd till drivmedelsstationer	75 000	75 000	
– Särskilt driftstöd till dagligvarubutiker i sårbara områden		35 000	35 000
– Regionala utvecklingsåtgärder för återstart	500 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	2 560 937	2 300 937	2 225 937

Anm. Anslagsnamnet ändras från 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* till 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder*.

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår en minskning av medfinansieringen till Fonden för en rättvis omställning programperioden 2021–2027 jämfört med tidigare beräkningar. Skälet är att det inte ska ske någon överföring av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden+ till Fonden för en rättvis omställning. Minskning av medfinansieringen beror även på en lägre medfinansieringsnivå enligt EU:s regelverk och på en försenad start av programgenomförandet. För 2022 minskas anslaget med 250 000 000 kronor till följd av detta. För 2023 och 2024 beräknas anslaget minska med 50 000 000 kronor per år.

Anslaget ökas med 500 000 000 kronor 2022 för att stödja små och medelstora företag i behov av stöd för återstart efter pandemin. Insatserna ska vara i linje med regionala prioriteringar, Sveriges klimatomställning och ta hänsyn till miljöeffekter. Vidare ökas anslaget med 99 400 000 kronor fr.o.m. 2022 för ersättningar till regioner och Gotlands kommun för de uppgifter om regionalt utvecklingsarbete enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar som dessa övertagit från länsstyrelserna. Dessutom ökas anslaget med 75 000 000 kronor 2022 för ett investeringsstöd till drivmedelsstationer i områden där servicen är gles. För 2023 beräknas anslaget öka med 75 000 000 kronor för detta ändamål. Därutöver ökas anslaget med 21 000 000 kronor 2022 för att etablera effektiva regionala strukturer för validering. För 2023 och 2024 beräknas anslaget öka med 21 000 000 kronor för detta ändamål. Slutligen beräknas anslaget öka med 35 000 000 kronor fr.o.m. 2023 för särskilt driftstöd för dagligvarubutiker i sårbara områden.

Regeringen föreslår att 2 560 937 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 2 300 937 000 kronor respektive 2 225 937 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtgärder

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor 2023–2028.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används framför allt till olika regionala företagsstöd, projektverksamhet och medfinansiering av olika EU-program. Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. Medlen betalas ut när kostnader har uppstått. De aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget har därför små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:1 *Regionala utvecklingsåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 3 000 000 000 kronor 2023–2028.

Tabell 2.23 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala utvecklingsåtgärder

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025–2028
Ingående åtaganden	2 879 335	2 321 115	2 337 347			
Nya åtaganden	1 354 209	1 488 000	2 154 630			
Infriade åtaganden	-1 912 429	-1 471 768	-1 491 977	-1 446 714	-1 362 719	-190 567
Utestående åtaganden	2 321 115	2 337 347	3 000 000			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 375 000	4 175 000	3 000 000			

2.9.2 1:2 Transportbidrag

Tabell 2.24 Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor

2020	Utfall	429 953	Anslagssparande	24 911
2021	Anslag	425 864 ¹	Utgiftsprognos	425 000
2022	Förslag	430 864		
2023	Beräknat	400 864		
2024	Beräknat	400 864		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.25 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för 1:2 Transportbidrag

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	400 864	400 864	400 864
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	30 000		
<i>varav BP22</i>	<i>30 000</i>		
– Ökade kostnader för transportbidraget	30 000		
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	430 864	400 864	400 864

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Rätten till stöd följer av förordningen (2000:281) om regionalt transportbidrag. Efterfrågan på godstransporter förväntas vara hög och därmed bedöms utbetalningarna av bidraget bli högre än vad som tidigare beräknats. Anslaget ökas därför med 30 000 000 kronor 2022.

Regeringen föreslår att 430 864 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Transportbidrag* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 400 864 000 kronor respektive 400 864 000 kronor.

2.9.3 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tabell 2.26 Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

2020	Utfall	1 166 457	Anslagssparande	360 567
2021	Anslag	1 818 524 ¹	Utgiftsprognos	1 288 860
2022	Förslag	1 600 000		
2023	Beräknat	1 552 000		
2024	Beräknat	0		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2014–2020.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.27 Förändringar av anslagsnivån 2022–2023 för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	1 818 524	1 818 524	1 818 524
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	-219 690	130 820	-1 020 666
<i>varav BP22</i>	<i>-19 024</i>	<i>532 486</i>	
– Valutakursjustering och omfördelning över tid	-19 024	532 486	
Överföring till/från andra anslag	1 166	2 656	14 276
Övrigt		-400 000	-812 134
Förslag/beräknat anslag	1 600 000	1 552 000	0

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Innevarande år beräknas utgifterna uppgå till ca 1 288 860 000 kronor, vilket är ca 530 000 000 kronor lägre än den beslutade budgeten för 2021. Detta förklaras främst av en lägre takt i utbetalningarna inom regionalfondsprogrammen på grund av den pågående pandemin.

Regeringen avser justera valutakursen från 9,30 kronor per euro till 10 kronor per euro för medel för perioden 2014–2020 i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder. Ramen för Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 beräknas därmed till totalt 10 061 866 300 kronor, inklusive medel för React-EU och medel för lokalt ledd utveckling.

Regeringen föreslår att 1 600 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* för 2022. För 2023 beräknas anslaget till 1 552 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor 2023.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom regionalfondsprogrammen omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 500 000 000 kronor 2023.

Tabell 2.28 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusental kronor

	Utfall 2020	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023
Ingående åtaganden	3 368 452	2 856 233	2 500 000	
Nya åtaganden	654 238	800 000	500 000	
Infriade åtaganden	-1 166 457	-1 156 233	-1 500 000	-1 500 000
Utestående åtaganden	2 856 233	2 500 000	1 500 000	
Erhållet/föreslaget bemyndigande	3 000 000	2 500 000	1 500 000	

2.9.4 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Tabell 2.29 Anslagsutveckling 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Tusental kronor

2020	Utfall	Anslagssparande	
2021	Anslag	150 000 ¹	Utgiftsprognos 0
2022	Förslag	650 000	
2023	Beräknat	1 110 000	
2024	Beräknat	1 295 000	

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2021 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning för programperioden 2021–2027.

Skälen för regeringens förslag

Tabell 2.30 Förändringar av anslagsnivån 2022–2024 för Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Tusental kronor

	2022	2023	2024
Anvisat 2021¹	150 000	150 000	150 000
Beslutade, föreslagna och aviserade reformer	500 000	960 000	1 145 000
varav BP22	50 000	510 000	695 000
– Omfördelning över tid	50 000	510 000	695 000
Överföring till/från andra anslag			
Övrigt			
Förslag/beräknat anslag	650 000	1 110 000	1 295 000

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2020 (bet. 2020/21:FIU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Medel till Fonden för en rättvis omställning beräknas uppgå till ca 155 744 306 euro. Medlen från Europeiska regionala utvecklingsfonden inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt och Fonden för en rättvis omställning beräknas därmed uppgå till totalt ca 1 018 267 713 euro för programperioden.

Regeringen föreslår en omfördelning inom anslaget över tid för att anpassa dess nivå till förväntade utgifter.

Regeringen föreslår att 650 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* för 2022. För 2023 och 2024 beräknas anslaget till 1 110 000 000 kronor respektive 1 295 000 000 kronor.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 300 000 000 kronor 2023–2030.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2022 för anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 300 000 000 kronor 2023–2030.

Tabell 2.31 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden och Fonden för en rättvis omställning perioden 2021–2027

Tusental kronor

	Prognos 2021	Förslag 2022	Beräknat 2023	Beräknat 2024	Beräknat 2025–2030
Ingående åtaganden	0	0			
Nya åtaganden	0	2 300 000			
Infriade åtaganden	0	0	–900 000	–800 000	–600 000
Utestående åtaganden	0	2 300 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	1 200 000	2 300 000			